ԻԲ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5923 12/25 ՅՈՒԼԻՍ 1905 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 22 ՃԵՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1323 ԻԲ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5923

درعلیه ده غلطه ده آرهولك غزته سی اداره خانه سنده

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամաճեօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK„
Galata, Constantinople

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ եւ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան	140	ղր.
» » » » վեցամսեայ	70	»
» » » » եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	40	ֆր.
» » » վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փօստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փոխ 100 ղրուշի համեմատ։
Տպագրեալ Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատան։

20 ՓԱՐԱ 20

Գ. ՆԵՐՇԱՊՈՒՀԻ ՄԱՀԸ

Բազմավաստակ ուսուցիչ Գաբրիէլ Ներշապուհի մահը, զոր ծանուցինք Արեւելքի երէկուան թիւով, անշուշտ տխուր տպաւորութիւն մը թողուց իր նախկին աշակերտներուն եւ բոլոր զինքը ճանչցողներուն վրայ, թէեւ ամիսներէ ի վեր գիտէինք թէ գթալաշարժ վիճակի մէջ անկողին կը ծառայէր ի Մէրսին, ուր հաստատած էր իր դաստիարակութեանց վերջին կայանը այն թուականէն ուր դեռ առողջ էր ու կրնար դաստիարակել։ Տկարութեան թուականէն իր մտաւորական ու ֆիզիքական կարողութիւնները գրեթէ կորսնցուցած, շատոնց մեռած կը համարուէր իր ընտանիքին համար որուն բոլոր հոգածութիւնը կը կայանար խնամել, դարմանել զայն ու չզրկել անոնցմէ, դեղէ եւ հանգիստէ, որոնց պէտք ունէր իր հիւանդագին ծանր վիճակին մէջ։ Իր տարեց կինը, ան ալ ալիտակ մազերով, կրցածն ըրեր է այս նպատակով՝ բարեսէր անձանց օժանդակութեամբ որուն մաս կը կազմէ նաեւ տարւոյս սկիզբը Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկի հոգաբարձութեան կողմէ ղրկուած փոքրիկ նպաստը։

Անո՛ւ եղածը ուսուցչի մը համար որ երեսուն տարիէն աւելի ժամանակ դաստիարակած է Պոլսոյ ազգ. վարժարաններուն մէջ՝ թուաբանութիւն, տնտեսագրութիւն, չափական գիտութիւններ ու տնտեսական գիտելիք։ Իր աշակերտներէն շատերը կարեւոր պաշտօններ կը վարեն այսօր առեւտրական եւ ուրիշ հանրային մեծ հաստատութեանց մէջ՝ կեանքի եւ գործի ասպարէզին մէջ առաջնորդուած այն դրական ու առողջ սկզբունքներէն զորս ներշնչած էր իրենց Ներշապուհ եւ իրենց թուաբանական ու հաշուակալական ուսմունքն ալ անկէ առած։

Ներշապուհի գործօն կեանքի շրջանին համար այս պարագան կը բաւէ, զինքը դասելու մեր անցեալ սերունդի առաջնակարգ ու տիպար ուսուցիչներու կարգին մէջ։ Իրաւ է թէ հին ուսուցիչ մըն էր ինքը տարիքով, բայց ո՛չ հին ուսուցիչ մը՝ մեթոտով ու դաստիարակութեամբ եւ այս առաւելութիւնն է որ զինքը կը յատկանշէ հին ուսուցիչներու դասակարգին մէջ եւ Բարսեղ Թիւլէկեանի ու Սիմոն Միքայէլեանի,— երկու անուանի թուաբաններուն հետ,— մէկ գծի վրայ կը դնէ։

Բայց, ինքը, մինակ թուաբանութեան ուսուցիչ չեղաւ, այլ իր գործունէութեան հոգի տարիներուն մէջ մասնաւոր վարժարան մը հաստատեց ի Մաքրիգիւղ եւ զայն վարեց բանի մը տարիներ. ընտանեկան ձեւ մը ունէր այդ վարժարանը, ուր երբեմն թուաբանը կը դաստիարակէր իր զաւկներով, հոգ տանելով անոնց բարոյական կրթութեանը, մանկավարժական երգեր յօրինելով ու սորվեցնելով անոնց, նախակրթութեան հետ։ Դերմը կը պահէր, սակայն, եւ այդ կրթական ձեռնարկը հետզհետէ ակօսացաւ, խանգարուեցաւ, մինչեւ որ վերջապէս իր մասնաւոր վարժարանին դուռները փակելով՝ Ներշապուհ ելաւ գնաց Ատանա ու Մերսին, յառաջացած տարիքով՝ նորէն դաստիարակութիւն ընելու։

Եւ այսչափ տարիներու աշխատութենէ ու աշակերտներու դաստիարակութեան գործին մէջ կարեւոր բաժին մը ունենալէ ետքը, մնաց չքաւոր վիճակի մէջ ու օգնութեան կարօտ կը թողու իր պատուոր այրին։ Իր հիւանդութեան ամիսներուն, թէ՛ Արեւելք եւ թէ մէկ-երկու թերթեր յօդուածներ նուիրեցին իրեն, յիշելով իր ուսուցչական ասպարէզին բեղմնաւորութիւնը եւ իր արդի ողորմելի վիճակը՝ նիւթականապէս։ Ձեռք բերուած արդիւնքը, համեմատաբար շատ անշուք բան մըն էր։

Գաբրիէլ Ներշապուհի աղքատիկ մահը երանի՛ թէ չարժանար մը ըլլար՝ հայ ուսուցչին նիւթական ապագայի խնդիրը աւելի լրջօրէն նկատողութեան առնելու, մանաւանդ որ Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկ մը եւ զայն մատակարարող Հոգաբարձութիւն մը ունինք այսօր, որոնք ամէն դիւրութիւն կ'ընծայեն այդ նպատակով նպաստ ու բարիք ուզողներուն,— նոյն իսկ կտակարարներուն՝ եթէ գտնուին,— վստահաբար թողուլ իրենց նպաստը, որ ապահով ձեռքերու մէջ կը գտնուի, Ազգ. Պատրիարքարանի հովանաւորութեան ներքեւ։ Այդ Սնտուկը և անոր վրայ հսկող մարմինը՝ բաղդատաբար ուրիշ բարեգործական հաստատութեանց՝ դեռ նոր կը համարուին, եւ ասոր համար է որ հազիւ թէ բաւականաչափ աղբիւրներ կը պակսին անոր, եւ երբ անհատ մը գումար մը յատկացնել կամ կտակել ուզէ մարդասիրական նպատակով, իր աչքին կը ներկայանան միայն եկեղեցի, դպրոց, հիւանդանոց, բայց բնա՛ւ Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկը։ Անոր Հոգաբարձութիւնը որչափ աւելի լայնօրէն հրատարակութեան տայ, իր համարատուութեանց կարգին մէջ, թէ ինչքա՛ն եւ ի՛նչ տեսակ դիմումներ կ'ըլլան իրեն՝ ծեր, հիւանդ, աղքատ ուսուցիչներէ, որոնց օգնութեան հասնելու բաւականաչափ միջոցներ չունի, այնքան աւելի համակրութիւն կրնայ գրաւել իր բարեսիրական գործը։ Ու անտարակոյս, մեր բարեսիրական բարքերուն մաս կազմել՝ անոր ալ օժանդակելու ազնիւ պէտքը, որ իր նիւթական նշանակութենէն զատ՝ կ'ունենայ նաեւ բարոյական նշանակութիւն մը՝ դաստիարակութեան տեսակէտով։

ԱԿՆԱՐԿՆԵՐ

ՀԱՍ ՈՒ ՀԱՆ

Բաւական երկար լռութենէ մը յետոյ, երբ գրիչս ձեռք կ'առնեմ, Արեւելքին յօդուած մը գրելու, նախ կը սկսիմ մտածել, թէ ի՛նչ նիւթ պէտք է ընտրել։ Ու ասիկա ոչ թէ անոր համար որ դժուարութիւնը կը զգամ զայն գտնելու, այլ անոր համար մանաւանդ, թէ ո՛րուն պէտք եմ առաջնութիւնը տալ։

Որքան ալ սահմանափակ նկատուի մեր հրապարակագրական շրջանակը եւ առօրեայ անցուդարձերը մեր ներքին կեանքին շուրջ, դարձեալ կը յղանուին, երբեմն, ինչ ինչ տեսակէտներով ուշադրութեան աւելի արժանի գրական հարցեր, եւ նոյն իսկ իսկական պարագաներ, որոնց պէ՛տք է եւ կ'արժէ՛ անդրադառնալ։

Եւ արդէն, ի՞նչ կը պահանջուի յօդուածէ մը, եթէ ոչ՝ ընթերցողին օգտին ներկայացնել կէտ մը, որ բարդ ու մութ կը մնար, եւ կամ, արդէն ծանօթ ճշմարտութիւն մը՝ իր կարեւորութեան եւ արժէքին համար՝ զայն հաստատել աւելի նոր եւ մաքուր ձեւ փաստերով անգամ մըն ալ ներկայացնել, միշտ հանրօգուտ մտածումով։

Անշուշտ յօդուածի մը կատարեալ չափուած եւ կշռադատուած ստացածը չէ որ կը ներկայացնեմ ընթերցողներուն։ Բայց ասոր համոզումը ունիմ, թէ գէթ՝ ընդհանուր գիծերուն մէջ՝ ան պէտք է ըլլալ յօդուածի մը եւ յօդուածագրի մը նպատակը։

Յօդուածագիրին եւ խմբագրին պարտականութիւնները նոյնն են անշուշտ՝ եթէ վերջինոյն վրայ աւելի մեծկակ մաս մը չէ ծանրանար չուզէինք իսկ ըսել։

Հոս նպատակ չունինք անդրադառնալու այն հարցին, որ դեռ քանի մը շաբաթ առաջ կը յուզէր լրագրական կեանքը եւ գրողները։ Գրողին անձնական կեանքին ու նկատումներուն եւ ընդհանուրին ներկայացուցած կարծիքներուն եւ սկզբունքներուն միջեւ ըլլալիք անջատութեան կէտը չէ որ կ'ուզեմ քննել։

Ես միայն ամէնուն ուշադրութեան կ'ուզեմ յանձնել, թէ գրող մը պէտք չէ՞ ջանացած ըլլալ համերաշխութիւն մը դնելու իր յօդուածով յայտնած գաղափարներուն եւ նոյն իսկ յօդուածին յօրինուածքին միջեւ։ Այսինքն, աւելի պարզօրէն խօսելով, յօդուածագիր մը իրաւունք ունի՛ վարդապետութիւն մը, սկզբունք մը հրապարակել յօդուածով մը, եւ այդ գրուածքին մէջ իսկ նոյն սկզբունքին կամ գաղափարին հակառակ գործել։

Վերը յիշուած հարցով, գրողին ներքին ու արտաքին կեանքին համերաշխութիւնը կը պահանջուէր, ըսի։ Ոմանք այդ գաղափարին դէմ տարբեր տարակարծութիւններ մէջ բերած էին եւ գրողը իր յօդուածին հանդէպ անպատասխանատու նկատած էին։ Մէկ կամ միւս կողմը իրաւունք ունէր անշուշտ, զատել երկու կողմն ալ՝ մասնակի առաւելութիւններով՝ անիրաւ չէին։ Բայց չեմ կրնար երեւակայել, որ եւ է մէկը, որ մեզի տարակարծիք գտնուի այս կէտին մէջ, թէ գրողի մը արտաքին կեանքը՝ այսինքն գրուածքին ձեւը եւ անոր մէջ արտայայտուած գաղափարը զիրար պէտք չեն ջնջել։

Վերջերս երեւցած քանի մը յօդուածագիրներու գրուածքն էր որ թելադրեց ինծի այս տողերը գրելու։

Առաջինը մէկը, ուսումնասիրութեանց շարք մը հրապարակ կը հանէր, սկիզբը բանիմաց անձերէ պատրաստուած լուրջ ուսումնասիրութեանց, ժողովրդական արտադրին կեանքի պէտքերուն գրուածքներու պէտքը անգամ մըն ալ շեշտելով, եւ իր սկսածին կերպով մը օրինակ մը ցոյց տուած ըլլալու համար, ինչպէս ըսի, շատ չկոչուած գրելագէտի մը կ'ուսումնասիրէր. միւսը ուսումնասիրութեամբ մը... ուսումնասիրութեանց լուրջ, նիւթը մարսուելով գրուածքներու պէտքը մէջտեղ կը նետէր։

Դէպ չէ, ինչպէս կը տեսնէք, գաղափարը, եւ զայն գործնականին մէջ ալ դնելու իրենց ջանքը, զոր կը սիրեմ հաւատալ թէ ունեցած են, արժանի է գովեստի։ Ինչ որ հրապարակագրութեան տեսակէտով իրենց անձերնին կը համարիմ, իրենց վարդապետելու եւ գործադրելու մէջ ցուցուցած տարապարանքն է,

Ինչ օգուտ կրնայ է քաղել ուսումնասիրութենէ մը, որմէ բան մը չի հասկնար կամ սխալ բան մը կը սորվի մարդ։ Ուրիշներու, աւելի կարողներու անշուշտ, ո եւ է նիւթի մը վրայ գրելու ու-կամեցողութիւնը, իրաւունք չէ տար եւ ոչ մէկու, կարծեմ, որպէս զի իրենց ըղձած եւ ըղձալի տասխանով մը ստուգուած կամ ստուգելու վրայ եղած լեզու մը, կամ այդ լեզուով գրուած լուրջ գիրքի մը ուսումնասիրութիւնը ընելու ելլեն, եւ ինչ որ աւելի մեր յօդուածով կ'ուզէի վեր հանել այդ կարգի ուսումնասիրութեան մը վրայ ալ, անոնց որչափ լուրջ ըլլալու եւ բանիմաց մարդերէ գալու պէտքը յայտնել։

Ուրիշ գրուածք մըն ալ, որուն հեղինակը Պոլզոլը եւ իր նմանները վերծանած ըլլալը յայտնապէս կը ցուցնէ մեզի, Ֆլոպէրէն բառերու հայտնագործութեան մէջ ո՛րպիսի անտեղիկալներ կը ներկայացնէ որ բաւական գաղափար մը կրնանք կազմել իր ֆրանսագիտութեան վրայ։

Ցայտնել ուզել կարգադրութիւն մը եւ տասը հատուածը քաղցրացնել, եւ ասկէ միւսնոյն յօդուածին մէջ, ինչպէս ըսի, անտ յառաջընթացն կէտ մը, իրողութիւն մը, որուն վրայ ամէն գրող եւ մտածող խելացի մարդ՝ երկու գաղափար չկրնար ունենալ։

ՄԱՏԹԷՈՍ Ց. ԷՊԼԻՂԱԹԵԱՆ

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՄԸ

Դարման՝ (Թէմրա) Քղիի գիւղերէն մէկն է։ Հայերը ունին եկեղեցի վարժարան մը՝ գոհացուցիչ վիճակի մը մէջ, ընդարձակ ու գեղեցիկ եկեղեցի մը՝ երկու քահանաներով։ Բողոքական ազգայիններ ունին ժողովարան մը, պատուելի մը, երկսեռ որբանոց մը՝ որուն վիճակը արգահատելի է։

Այս գիւղին մէջ էր որ Տեղապահ Հօր այս տարուան մէջ ձեռնադրել տուած չորս երիտասարդ քահանաներէն չորրորդին, անդրանիկ պատարագը պիտի մատուցուէր Կաթողիկէ Էջմիածնի տօնին օր։

Շրջակայ գիւղերէն հոծ բազմութիւն մը, արանց ու կանանց, ծերերու եւ տղոց եկած էին Թավիլ Դարման։

Շաբաթ երեկոյին ժամը 10 էր. Տ. Եզնուանդ վարդապետ, փոխանորդ քահանային, եւ քաղաքի քանի մը հայ երեւելիներուն հետ հասաւ գիւղ։ Քառորդ ժամէ յետոյ ժամերգութիւնը սկսած էր։ Սակայն բազմութիւնն այնքան էր որ, օդին տապէն, կիներու աղմուկէն՝ մարդ հեղձամղձուկ կ'ըլլար, ժամասացութիւնը կը խափանուէր։

Ժամերգութենէն ետքը Տ. Եզնուանդ վրդ., 14 քահանաներէ շրջապատուած, հանդիսաւորապէս օծեց Տիրամօր մէկ նոր կենդանագիրը։ Այդ միջոցին, ամէն ոք լուռ ու մունջ կը դիտէր արարողութիւնը, որուն աւարտումէն յետոյ, հաւատացեալ բազմութիւնը եկաւ իր ակնածը ընծայել Տիրամօր՝ իր համբոյր ընծաներովը։

Առաւօտուն կատարուած արարողութիւնը պատուաւոր էր։ Գառապատի Ս. Մեսրոպեան վարժարանէն հասած խումբ մը անոր՝ առաջնորդութեամբ արժանական դպրապետ Գարեգին Լ. Փ. Պոյաճեանի՝ երկձայն կ'երգէին Թաշճեանի յօրինած պատարագի եղանակը։ Մեր գիւղին համար բոլորովին նորութիւն էր աս։

Օրուան հանդէսին ամէնէն կարեւոր կէտը, պաշտամունքի ամէնէն յուզիչ պարագան կը կազմէր Առաջնորդ Հօր քարոզը, երբ Դիւքի ընթերցումէն յետոյ Աբովեանի «Զգայութ իմ փառաւոր սանել» խօսքը բնաբան ընտրելով, գեղեցկօրէն բացատրեց թէ ինչ է պաշտօնը ընդհանուր տեսակէտով, ինչ է հայ եկեղեցական պաշտօնէութիւնը։ Եւ մասնաւոր հայր Սուրբը ճարտարօրէն նկարեց Պօղոս Առաքեալին կեանքը՝ որ գործողութեան, պարտականութեան, անշահախնդիր գործունէութեան, աշխատանքի, պաշտօնին գիտակցութեան ճշմարիտ տիպարն է։ Յետոյ դառնալով երեք նորընծաներուն, որոնց սեղանին վրայ կը պատարագէին նորընծայ Տ. Ցովսէփ քահանային, մէկիկ մէկիկ յիշեցուց իրենց պարտականութիւնները ու պատասխանատուութիւնները։ Առաջնորդ Հօր խօսքը շատ ազդեցիկ էին։

Քարոզէն խօսքը վերջացուց՝ յայտարարելով թէ նորընծաները եկեղեցական տարազովը չէ որ պիտի արժեցնեն քահանայութիւնը, այլ անձին արժանիքովն ու գործերովը միայն պիտի կարողանան փառաւորել պաշտօնը։

Ցերեկուան ժամը 3ին 60 հոգինոց ճաշ մը տրուեցաւ։ Հ. Սուրբին աջ կողմը՝ նստած էին քահանայ հայրերը, ձախ կողմը երեւելի ազգայիններ եւն.։

Ճաշը հանդէսին վերջաւորութիւնն էր, ամէն ոք ուրախ տպաւորութեամբ տուն կը մեկնէր։

Այս տարի Քղին չորս քահանաներ ունեցաւ, որոնցմէ երկուքը կրթական մարմինի մը դպրոցէն շրջանաւարտ են, մէկը՝ Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցի վարժարանէն, միւս չորրորդը, ինքնազարգացմամբ բան մը եղած է։ Չորսն ալ համակրելի երիտասարդներ են։

ԹՂԹԱԿԻՑ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

Քղի

ՕՏԱՐ ԷՋԵՐ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՌՕՏ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Փոխադրենք ուսուցումը Անգլիայէն անդին Եւրոպայի հիւսիսային կողմը, այսինքն՝ Ֆրանսա եւ Զուիցերիա։ Այդ երկիրներէն առաջինին մէջ, ուսուցման այդ եղանակը բոլորովին նոր բան մը չէր. ան մէկ քանի փորձերու նիւթը եղած էր Բոյլիի գթութեան հաստատութեան մէջ, որ կը գտնուէր Պ. Հէրպօլտի տնօրէնութեան ներքեւ, եւ որ պետն էր այդ հիւանդանոցին կից աղքատներու դպրոցին եւ Լուի ԺԶ. ազնիւ թագուհւոյն պաշտպանութեամբը ու ծախքերով կառավարուող եւ Բօլլէ տիպէն հիմնուած 200 աշակերտ դպրոցի մը։ Կազմակերպութեան այդ եղանակին խիստ մեքենական գործածումը, սակայն, արգիլեց եղան որ ընդհանուր Գերմանիոյ մէջ, ինչպէս որ գնահատուեցաւ ուրիշ երկիրներու մէջ, ուր լաւագոյն կերպով հասկցուելով ու խոհականութեամբ գործադրուելով, մեծ ծառայութիւններ մատուց ժողովրդական դպրոցներու մէջ եւ մասնաւորական կարողութեանց զարգացմանը համար։ Լանգասթըր իր դպրոցը բանալով ամէն սեռի համար, հալածուեցաւ Անգլիքան Եկեղեցիէն, որ անոր դէմ հանեց իրեն նախանձորդ Պէլը եւ 1812ին խափանել տուաւ իր հաստատութիւնները։ Այն ատեն քաշուեցաւ Պոլիվարի մօտ, եւ, այդ մեծ մարդուն մահուամբը, Նիւ-Եորքի մէջ մեռաւ 1838, կառքէ մը խորտակուելով։ Իր բազմաթիւ դպրոցներուն մէջ, ուր անհատական ազատ չէին պակսեր, Լանգասթըր չէր հաւատար թէ կարելի կ'ըլլայ հա կծնեալ ամօթալի ու տղայական պատիժներէ, ինչպէս վզին շուրջ անցուած կճղեր, կախովիներ՝ ուր կը խոթուած էին աշակերտները ձեռքերէն։ Զարչարանքներու ամէն տեսակները, ինչպէս արդէն առաջ ըսինք, հաղուադէպ բաներ չէին հին դպրոցներու մէջ, ուր աղաք յաճախ ուսուցչին ծաղրանքներուն առարկայ էին, մինչդեռ արդի դպրոցներուն մէջ, բոլորովին հակառակն է։

Ժողովրդական դաստիարակութեան ճշմարիտ կատարելագործումը մէկ ուրիշ տեսակ բարենորոգիչի մը կը կարօտէր։ Եւ ասա Բէսթալոցցի ամէնէն մեծ դէմքը կուգայ՝ այնինչ որ՝ զոր Գոմէնիուսէն, Ֆրանգէն, Պասէտաուէն, Ռուսոյէն եւ միւսներէն աւելի կրնանք կոչել «ժամանակակից մանկավարժութեան հայրը»։

Հէնրի Բէսթալոցցի ծնած էր, Ցիւրիխի մէջ 1746 յունուար 12ին, ուր իր ընտանիքը, բնիկ Լոգարնոյի, կրօնքի պատճառաւ ապաստանած էր 1555ին։ Դատուած էր ուսումնասիրութիւններէն մեկնելով, առեւտրական պաշտօնի մէջ փորձուելէ յետոյ Բէսթալոցցի գոչեց. «Դպրոցի ուսուցիչ կ'ուզեմ ըլլալ»։ Պերնացի երկրագործի մը քով տարուան մը աշակերտութենէ յետոյ, Բէսթալոցցի մարդասիրական նպատակներու համար հաստատութիւն մը հիմնեց Նէօհօֆի մէջ։ Նոր հաստատութիւնը պիտի ըլլար միանգամայն տնտեսական գործ մը, դպրոց մը գործատուն մը (1780)։ Բէսթալոցցի վարչագէտ չէր. ձեռնարկէն ինչ տարի ետքը ամբողջովին ձախողեցաւ իր գործին մէջ։ Բանդագուշող նկատուած ու ապականուած ընտանիքներէն այդ հանճարեղ մարդը բարեկամ մը եւ պաշտպան մը կը գտնէր յանձին Պալի Կիւսան դիւանադպիր Իզելէնի, որ հեղինակն էր Մարդկութեան պատմութեան մը։ Իզելէնի հովանաւորութեան ներքեւ է որ Բէսթալոցցի գրեց իր Լեօնարտ եւ Կէրդրութ վէպը, վերջին դարու գիւղացւոց կեանքէն գրուած նկար մը եւ որ կ'առաջադրէ գիւղերու ժողովուրդին բարոյական վերածնութիւնը։ Այդ վէպին վերջին մասերուն մէջ, ազնիւ դաստիարակը կը յայտնէ Կլիւֆիի դիմագիծին տակ։

Անհանգիստ պատերազմ մը, այդ միջոցին, Ունդերվալտը ծածկած ըլլալով աւերներով ու փլատակներով, Բէսթալոցցի հոն կը վազէ։ Հելվետական կառավարութեան աջակցութեամբ, Շդանցի մէջ կը հաւաքէ 80 որբեր, որոնց կը ծառայէ միանգամայն դաստիարակ, հիւանդապահ, հայր եւ մայր, իջնելով ամենատարրին խնամքներուն, օրինակի համար, զանոնք լուալու, սանտրելու, սիրոյ եւ անձնուիրութեան զօրութեամբ բարիքներ ընելով այդ տղոց, որոնք այնքան անտարակ էին (1798)։ Երբեմն, սակայն, իր աշակերտներէն մէկ քանիներու եղծումը կը տեսնէ զինքը միջոցներու դիմել, որ կը դժուարէին իր սիրտը։ Առաջին անգամ շրջադարձուեցաւ այդ երկրի պատերազմական ընկլուզութենէն, որ իր մէջ կը տանէր միայն վտանգաւոր Բանտավորոյ մը. բայց իր մեծ սրտով զինուորաց ըրաւ զայն եւ կը դնէ իր մէկ բարեկամին. «Պէտք է հաւատաց թէ Բարոյականներու եւ կրօնաւորներու մէջ է որ գտայ ամէնէն մեծ խնամքը իմ գործիս նկատմամբ»։ Վեց ամիս յետոյ արտաքսուած Շդանցէն, որբերուն պատսպարան ծառայող վանքին մէջ զինուորական հիւանդանոց մը հաստատուելով, Բէսթալոցցի, Պերնի մօտ, Պերգտորֆ փոքրիկ քաղաքին տարրական դպրոցին մէջ փոխ-յաւելուածի մը տեղը կը խնդրէ եւ հան կը ստանայ հեռացուցիչ

ՔԱՐՏԱՍՈՎԱՐ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ 123

ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ԴԷՊԻ ՄՈՒՇՏԱԿՆԵՐՈՒ ԵՐԿԻՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԴԼՈՒԽ Թ.

ՔԱԼՈՒՄԱՅԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

Տիկին Բօլինա ապշահար մնաց, նմանօրինակ պարագաներու մէջ լսելով իր անունը։ Քալումա դիմահարը եկած էր Թափառական կղզին. արդեօք գիտէ՞ր թէ տիկին Բօլինա Պէրնէթի պիտի հանդիպէր հոն, որուն բարիքները չէր մոռցած բնաւ։ Բայց ինչպէս կրնար գուշակած ըլլալ թէ այդ պղլօտակը ցամաքէն հեռու տարած էր տիկին Բօլինա Պէրնէթը եւ անոր բոլոր ընկերները։

Ճշմարտապէս անբացատրելի բաներ էին ասոնք։

—Կ'ապրի եւ պիտի ապրի այդ Եսքիմայուհին, ըսաւ Մէճ, որ իր ձեռքին տակ կը զգար թէ տաքութիւն եւ շարժում տակաւ կուգար այդ չարչրկուած մարմինին վրայ։

—Հեգ աղջիկ, կը մրմնջէր տիկին Բօլինա Պէրնէթ, յուզուած սրտով։ Ու իմ անունս իր շրթունքներուն վրայ ունէր մեռած ատեն։

Բայց այն ատեն Քալումայի աչքերը բացուեցան։ Նայուածքը, տակաւին անորոշ, տարտամ ու անհոգ, երբ կոպերուն մէջէն ի յայտ եկաւ։ Ցանկարծ ոգեւորուեցաւ այդ նայուածքը, որովհետեւ տիկին Բօլինա Պէրնէթի վրայ հանդչած էր։ Քալումա պահ մը միայն տեսած էր տիկին Բօլինա Պէրնէթը, բայց այդչափը բաւ եղած էր։ Մանկամարդ բնիկը ճանչցած էր իր բարի տիկինը, որուն անունն անգամ մըն ալ թօթուեց շրթներէն, մինչ ձեռքը որ վեր ելած էր տակաւ, տիկին Բօլինա Պէրնէթի ձեռքին մէջ կ'իյնար։

Երկու կիներուն խնամքով բոլորովին ոգեւորուեցաւ Եսքիմայուհին, որուն չափազանց տկարութիւնը յոգնութենէ առաջ չէր գար, այլ անօթութենէ։ Տիկին Բօլինա Պէրնէթ իմացաւ որ Քալումա բան մը ուտած չէր քառասուն ժամէ ի վեր։ Երէք պաղ միսի քանի մը կտոր եւ քիչ մը գինի կազդուրեցին Եսքիմայուհին։ Ժամ մը յետոյ՝ Քալումա ինքզինքը կարող կը զգար՝ իր երկու բարեկամուհիներուն հետ խօսելու ամբողջ ճամբան։

Բայց այս միջոցին, Մէճ եւ տիկին Բօլինա Պէրնէթի միջեւ աւազին վրայ նստած, Քալումա կրցած էր շնորհակալութիւնները եւ սիրալիր արտայայտութիւնները շռայլել։ Յետոյ իր պատմութիւնը ըրած էր։ Ո՛չ, մանկամարդ Եսքիմայուհին չէր մոռցած Ֆոր-Էսբէրանսի բնակիչները, ու տիկին Բօլինա Պէրնէթի պատկերը միշտ պատուորուած իր յիշողութեան մէջ։ Ինչպէս պիտի տեսնուի, դիպուածաւ չէր նետուած Վիքթորիա կղզիին ափունքին վրայ, կէս մը անկենդան։

Քանի մը խօսքով, Քալումա հետեւեալը պատմեց տիկին Բօլինա Պէրնէթի.

Ինչպէս կը յիշուի, մանկամարդ Եսքիմայուհին, իր առաջին այցելութեան ատեն, խոստացած էր յաջորդ տարին ամրան վերադառնալ եւ կրկին այցելել Ֆոր-Էսբէրանսի բնակիչներուն։ Բաւական ժամանակ անցաւ, եւ մայիս ամսուն, Քալումա միտքը դրաւ գործադրել իր խոստումը։ Ուստի Նոր Վէտանի հաստատութիւններէն հեռանալով, ուր ձմերած էր, իր ազգականներէն մէկուն ընկերակցութեամբ ուղղուած էր Վիքթորիա թերակղզին։

Վեց շաբաթ յետոյ, յունիսի կէսուն, Նոր-Բրիտանիա կը հասնէր, որ Պաթըրսթ հրուանդանին մերձակայքը կը գտնուէր։ Անմիջապէս ճանչցաւ հրաբխային լեռները, որոնց բարձունքները կը ծածկէին Լիվէրպուլ ծովախորշը։ Քանի մըղոն հեռու, Ծովփիղերու խորշը հասաւ, ուր այնքան երկակենցաղներ որսացած էին Քալումա եւ իրենները։

Բայց այդ ծովախորշէն անդին, հիւսիսակողմը ոչինչ։ Ծովեզերքը, ուղիղ գծով մը, դէպ ի հարաւ-արեւելք կ'երկարէր։ Ոչ եւս Եսքիմօ հրուանդանը, ոչ եւս Պաթըրսթ հրուանդանը։

Քալումա ըմբռնած էր անցած դարձը։ Եւ կամ այն էր որ այդ գետինները, կղզիի վերածուած, ալիքներուն մէջ խորտակուած էին, եւ կամ այն էր որ ծովերուն վրայ կը թափառէին։

Քալումա արտասուեց՝ ա՛լ եւս չգտնելով ամէն այն բաները, զորս փնտռելու եկած էր այնքան հեռուէն։

Բայց իրեն ընկերացող Եսքիմօն, որ քեռայրն էր, բնաւ չզարմացաւ այս դէպքերուն վրայ։ Տեսակ մը աւանդավէպ, հիւսիսային Ամերիկայի վաչկատուն ցեղերուն մէջ տարածուած աւանդութիւն մը կ'ըսէր թէ Պաթըրսթ հրուանդանին գետինը հողաբաժան դարերէ ի վեր կազմուած էր ցամաքին՝ ասոնց անոր մաս կազմելու, եւ թէ օրին մէկը, պիտի անջատուէր բնութեան մէկ ճիգով։ Այդ պատճառաւ էր որ Եսքիմոսները զարմանք զգացած էին, տեսնելով որ տեղակալ Հօպսըն գործակալութիւն մը հիմնած է Պաթըրսթ հրուանդանին վրայ։ Բայց Եսքիմօ ցեղին յատուկ եղող ցուցալի վերապահումով, թերեւս այն ընկարուած զգուշութեան մղուած, զոր ամէն բնիկ կը զգայ իր եւրոպացի օտարականներուն համար, Եսքիմոսները բան չըրին տեղեկացնել Հօպսընի, որուն գործակալութիւնը ալ հաստատուած էր։

Քալումա տեղեկութիւն չունէր այդ աւանդութենէն. ճիշդ որ՝ որ եւ է լուրջ վաւերագրի վրայ չէր հանգչեր ան։ Բնական տեղեկագրութեան վերաբերեալ բազմաթիւ աւանդավէպերէն մէկն էր ատիկա։ Ահա այս պատճառաւ Ֆոր-Էսբէրանսի բնակիչներուն կանխաւ իմաց չտրուեցաւ այն վտանգը որուն ենթարկուած էին՝ այդ գետնին վրայ հաստատուելով։

Անշուշտ Ճէսբըր Հօպսըն աւելի հեռուները պիտի երթար հաստատել իր գործակալութիւնը, այս անգամ անդրդուելի կերպով, եթէ երբեք Եսքիմօներէն իմացած ըլլար այդ գետնին կասկածելի հանգամանքը եւ արտակարգ առանձնայատկութիւնները։

Երբ Քալումա տեսաւ Պաթըրսթ հրուանդանին անհետացումը, մինչեւ Ռուս Ամերիկայի ծոցը առաջ տարաւ իր հետազօտութիւնը, բայց առանց որ եւ է հետք գտնելու իր երբեմնի այցելած տեղերէն։ Այն ատեն արեւմտեան կողմը դարձաւ, ռուսական Ամերիկայի ձկնորսարանները։

Ուստի իր քեռայրը եւ Քալումա հեռացան Ծովփիղերու խորշէն, յունիսի վերջին օրերուն։ Ծովեզերքի ճամբան բռնեցին, եւ յուլիսի վերջերուն, այդ ոտնագնաց ճամբորդութենէն յետոյ, Նոր Վէտանի հաստատութեանց մէջ գտան ինքզինքնին։

Քալումա ալ եւս չէր յուսար տեսնել՝ ո՛չ տիկին Բօլինա Պէրնէթը, ո՛չ ալ Ֆոր-Էսբէրանսի ընկերները։ Արշալոյսին Ովկէանոսին ալիքներուն մէջ խեղդուած կը կարծէր զանոնք։

Իր պատմութեան այդ կէտին սկսեալ մանկամարդ Եսքիմոսուհին իր նայուածքը ուղղեց տիկին Բօլինա Պէրնէթի վրայ եւ աւելի սիրալիր կերպով սեղմեց ձեռքը։ Յետոյ աղօթք մը մրմնջելով Աստուծոյ շնորհակալ եղաւ՝ իր բարեկամուհին իսկ ձեռքով ազատած ըլլալուն։

(Շարունակելի)

արդիւնքներ (1799)։ Ուրիշ ամիս եւս, աղաց, գրեթէ 100ի չափ, կը կորզուին, կը գրեն, կը գծեն, կը հոլուէին, աշխարհագրութեան, գծագրութեան, եւ բնական պատմութեան ամբողջ գիտելիքն։ Բէթհովէնի երը դպրոցին պէտք եղաւ, յարմար ուսուցիչներ գտաւ յանձին Գրիւգի, Դոպլերի, Պիւս եւ Դիւպիէնի։ Նիւորլէմ։ Սթէ Նիւորլէրէ իրաւամբ բարձր կը դասէ ինքզինքը մեծութեան եւ դասական ծանօթութիւններու մէջ Ժօզէֆ Շմէրէն, իր հոգատարը, Շմէր դոյն կը գլէր կ'անէր իր վարքէն առաղանդով եւ գործնական միտքովը։ Հաստատութիւնը ծաղկեցաւ, երբ վարժապետանոցի փոխանցուեցաւ բովանդակ Զուիցերիոյ համար։ Պերգտորֆ դղեակը դպրոցին արտամղութեան տակ դրուեցաւ, Ալպէրդ Շթափֆէր, Հելուէթական հանրապետութեան գիտութեանց պաշտօնէութիւն կոչմէ։ Այս գիտունը եւ վեհանձն քաղաքացին, որ ուխտ ըրաւ Բուրէյի գաւառային դպրոցին եղաւ, Հելուէթեան օժանդակ ձեռնարկից համաքանց հաստատութեան կառավարութիւնթեամբ եւ մատաղական կեդրոնացմամբ մէջ, որ գոյր ընթացու քաղաքական կեդրոնացման հետ, Արաւնեան. Շրջանի մէջ զօրավիգ եւ պաշտպանած էր Բէսթալոցցին, Պուրգտորֆի մէջ հաստատելու եւ պաշտպանելու եւ թոյլտուելէ, եւ յանգեցաւ անոր հայեցողութեան ծրագիր ազատելու, հակառակ դրամական վիճակին անձկութեան։ Բէսթալոցցիի ամէնէն գեղեցիկ ժամանակն է, Այդ միջոցին է որ Գրիւսի շարադրեց Մայրերու Գիրքը (1803), այդ մեթոտ անհատ քերը եւ յայտնատեսութեան ա բ գը։

Գոմէնիւս եւ Պասետաու իրենց աշակերտները կ'ատանցունէին առարկաներու պատկերներու օգնութեամբ։ Բէսթալոցցի պատկերին տեղը դրաւ ուղղակի յայտնատեսութիւնը առարկին դարձուցանելու, երկրորդէն վերանորոգուեցաւ, իսկ երրորդէն մէջի ճշմարիտ մարդանք մը, բովանդակ ծանօթութիւններու հիմը եղաւ։ Լուրջամիտներու, կենդանիներու, փայտէ փորքերու աւանդներու, դպրոցականներու օգնութեամբ է որ ուսուցիչները կը զարգացնէին մանուկ խմբականութիւնները թուաբանութեան մէջ։ Մարդկային մարմինը ուրիշ յայտնատեսման կրթութիւններու առարկան կ'ըլլար։ Լաւ ըմբռնելու համար բան մը, ուսուցողութեան ամէն մէկ առարկային մէջ, կրթութիւնը պէտք է սկսի ամէնէն պարզ տարրերէն եւ բարձրանալ ան կէ փոքր առ փոքր, առանց ընդհատման եւ առանց թերութեան, ամենապարզ տարրերէն, հոգեբանական հիմնակէտն ու ձեւական կոյ հաստատութեան օրէնքներուն համաձայն։ Զուիցերիացի պետական մարդ մը, Մորիս Կլէյր, որ մը Բէսթալոցցիին կ'ըսէր. «Դուք կրթութիւնը կ'ուզէք մեքենականացնել.— Ո՛չ, կը պատասխանէ այս վերջինը, ես նպատակս է ուսիլ հոգեկանացնել զայն։»

Բէսթալոցցի կրթութեան իրեւ նպատակ կը առնմանէ ո՛չ թէ մարդասիրական դպրոցին այն ծանօթութիւններու նման րիս կոյսի մը ստացումը, այլ ֆիզիքական, մտաւորական եւ բարոյական կարողութեանց ներդաշնակ զարգացումը։ Կրթութիւնը պարտաւոր չէ ըլլալ ո՛չ խաղ մը, ո՛չ ալ կանխահաս արտադրութեան վարժութիւն մը։

Թարգմ. Մ. ՔԵՉԵՃԵԱՆ

(Շարունակելի)

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

Պ. ՎԻԹԷԻ ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԸ

Ռուսաճափոնական դաշնակցութեան մը խնդիրը.— Ռուս պատուիրակներուն սրբուած ճշմարտութիւնը.— Ճափոնի դեսպաններուն կարծիքը.— Պարիզենով զօրավարին մէկ յայտարարութիւնը։

Բարիզ, 21 յուլիս.—Մաթէնի բժշկապետ Պետերսպուրկէ իր թղթակիցին այն հեռագրին վրայ թէ Պ. Վիթէ արտօնութիւն առեր է Նիքոլա Բ.էն՝ ամէն դժուարութիւն հարթել, նոյն իսկ դրամական, եւ ռուսաճափոնական դաշնակցութիւն մը ձեւը բերել, կ'ըսէ.— Այս տեսակ բան մը ո՛չ ալ տարօրինակ երեւալ, սակայն դժբախտ ճշմարիտ է, եւ բաղդատելու ճիշդ է թէ դիւանագէտները, այս միջոցիս իրենց կառավարած դժուարին պաշտօնութեան մէջ, խորհած են այդ խնդրոյն վրայ։ Նորապայի կէզ ճափոնական ամէնէն ձեռնհաս ներկայացուցիչները, Պ. Պ. Հայաշի, Սուեմացու եւ Մոթոնօ, քանի անգամներ յայտարարեցին թէ Ճափոն ձեռնարկած ու առաջ տարած պատերազմը ո՛չ թէ պարտէզով է եւ ո՛չ ալ անբռնաւութեան։ Մէկ քանի օր առաջ Պ. Սուեմացու կը յայտարարէր.— «Ճափոն զգաց թէ իր ամէնէն կենսական եւ ազգային շահերը սպառնալիքի տակ են. ասոր առաջ համար սուրը քաշեց եւ պատերազմի ձեռնարկեց։ Սակայն Ճափոն ու Ռուսիոյ միջեւ ատելութիւն չկայ։ Մեզմէ ուրիշ ոչ ոք կը զգայ մեր հակառակորդներուն քաջ ասուած արժանիքը ու քաջութիւնը՝ թէ՛ ցամաքի եւ թէ ծովի վրայ։ Անոնց'է միայն կը պահանջենք ճանչնալ մեր իրաւունքները, անոնք որոնց համար մինչեւ վերջը պիտի պատերազմինք. այդ ընելէ ետքը պատրաստ ենք մեր ձեռքը երկարելու անոնց։» Պ. Հայաշի եւ Պ. Մոթոնօ, որոնք ալ

ունելի ըլլալ պատրաստ էին, քանի անգամ կը հաշուէին առւին թէ իրենց ներկայացուցած երկրին հետաքրքրուած նպատակը այդ է։ Առանձինն մեկը կ'ըսէր որ եթէ Ռուսիոյ հաշտուած ըլլալէն թէ ո՛ր կողմն է իրենց ճշմարիտ շահը, Ճափոնի դաշնակիցները պիտի ըլլային, փոխանակ անոնց հակառակորդները ըլլալու։ Ուրիշն յայտնի կ'ընէր թէ Ճափոն միշտ ալ իր տեսակէտը ունեցած է, ակնկալելի եւ անկեղծ պատերազմէ մը ետքը, կարելիութիւնը, եթէ ոչ դաշնակցութեան մը, գէթ տեւական եւ համաձայնութեան մը անոնց հետ, որոնց դէմ կը կռուի հիմա։ Բժշկապետի մեր թղթակիցին հեռագիրը բաղդատելու ցոյց կուտայ նաեւ թէ այդ է այն գաղափարը, տարօրինակ եւ անորոշ, որ սկսած է զբաղեցնել Ռուսիոյ ուղեղը։ Շատ ժամանակ առաջ Պ. Վիթէ ջատագովեց այդ քաղաքականութիւնը եւ շատ ճիշդ էր այն յայտարարութիւնը՝ զոր ատեն օր ըրաւ Վիէննայի Զայթ լրագրին խմբագիրներէն մէկին ըսելով.— «Իմ համոզումս միշտ այն եղած է թէ Ռուսիա եւ Ճափոն, Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ պէտք է ձեռք ձեռքի տուած քալեն, փոխանակ իրարու հետ կռուելու։» Սակայն իրականին մէջ այդ քաղաքականութիւնը, հիմա, մեծ դժուարութիւն մը պիտի ունենայ՝ այն է թէ պիտի առնել պատուիրակներուն վերջին գլխաւոր — իրականին մէջ միակ — արգելքը որ գիրենք կը բաժնէ։ Պատերազմի տուգանքին խնդիրը ըսել կ'ուզենք։ Ցայտնի է թէ Ռուսիա, որ պատրաստ է առանց վերապահումներու յայտնել հրաժարիլ թէ՛ Քորէյէն, թէ՛ Բորթ-Արթուրէն եւ թէ Մանչուրիայէն, մինչ ուժգնօրէն ընդդիմացած է պատերազմական տուգանքի մը հատուցման, ինչ որ շատ փոքր իր պատուոյ պարտութեան պիտի ըլլայ իր պարտութեան։ Ռուսիա իրաւունքի երեւոյթով մը, նաեւ յայտարարելը որ եթէ պատերազմական խնդրոյ գումար մը հատուցանէ Ճափոնի, թոյլ տալու համար որ ուրիշ բաղդատելու երբ ուրիշներ զօրութիւնը, գործնական միջոց մը պիտի չըլլայ խաղաղութիւնը մշտնջենաւորելու Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ։ Այս պարագան արժանաւորութենէ զուրկ չէ, բայց եթէ երկուստեքութիւններ դաշնակից պիտի ըլլան, անոր հետեւանքը այն պիտի ըլլայ որ Ռուսիոյ կողմէ Ճափոնի հատուցանելիք պատերազմական տուգանքը մը նոր ձեւով համար չինելու եւ նոր բանակներ պատրաստելու պիտի չծառայէ՝ նոր բանակներու դէմ, այլ խաղաղութեամբ ու վաճառականութեամբ բարգաւաճելու ձեռք անցուած երկիրը եւ երկիրները, այսինքն մինչեւ մէկ ատենէն ամբողջ ուղղափառ առաւաւութեան ու նպաստաւորելու՝ վճռականապէս գաւառներէն։ Այդ պարագային սակայն պէտք պիտի ծառայէ այն տեսակ նպատակի մը, ուրկէ ամէնքն ալ պիտի օգտուին, փոխանակ նոր պատերազմի մը ըլլալու անոնց համար, որ հասուցած են այդ դրամը։ Մէկ բառով, ընդհանուր կերպով, մտածելի է որ Պ. Վիթէ կարենայ գործածել իրեն տրուած իշխանութիւնները, ոչ միայն հաշտութիւն գոյացնելու, այլ դաշնակցութիւն մըն ալ կնքելու համար, վասն զի դաշնակցութիւնը լաւագոյն երաշխաւորութիւնը պիտի ըլլայ տեւողական խաղաղութեան ապագային համար։»

—Սպառնալով որ Պ. Վիթէ անձամբ տեղեկութիւն հաղորդէ իր պաշտօնին հանգամանքին վրայ, Մանչուրիոյ ռուս զօրավարները կը շարունակեն լրագիրներն թելադրել իրենց պատերազմական յայտարարութիւններովը։ Նովոյէ Վրեմիայ թղթակիցը հեռագրեց կը տեղեկագրէ իր լրագրին սա խօսքերը զորս Մանչուրիոյ ռուսական երրորդ զօրաբանակին հրամանատար Պաթրանով զօրավարը ըրած է տեսակցութեան մը պահուն.

«Այն դաւադրութիւնը թէ Ճափոնները պիտի չկրնան յարձակողական ձեռնարկել, հիմա կ'արդարանայ, թէ՛ մեր բանակին նոր զօրութիւններ ստանալովը եւ թէ թշնամին ուժասպառ ըլլալովը, որ չի կրնար ի՛նչ բան չըսել իր կորուստներէն։ Պատերազմին սկիզբէն ի վեր ռուսական բանակը հիմակուան պէս այսքան զօրաւոր չէր եղած ամէն տեսակէտով։ Ճափոնները ըմբռնած են այդ պարագան եւ անոր համար է որ հաշտութիւն կը բաղձան։»

ԴԷՊ Ի ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

Պատերազմի տուգանքը.— Սախալինի կղզին.— Ճափոնական պատուիրակներ.— Ռուս լրագիրներուն կարծիքը.— Ամերիկացի դիւանագէտի մը տեսութիւնը.— Տպաւորութիւնը Ճափոնի մէջ։

Լոնտոն, 21 յուլիս.— Պետերսպուրկէն կը հեռագրեն Ստանտըրտի.—«Պաշտօնական կարծիք կայ թէ ռուս կառավարութիւնը հիմա պատրաստ է Սախալինը յանձնել եւ պատերազմական տուգանք մը վճարել՝ հաշտութեան կնքումը ապահովելու համար։ Պաշտօնական կարծիք կայ նաեւ թէ Ճափոնները Ամերիկայի մէջ երկրորդական պահանջ մը՝ ինչպէս պատերազմի կարգադրութեան։ Կը վախցուի, սակայն, թէ մի՛ գուցէ Պ. Վիթէ հրաման ստացած ըլլայ նախ մերժելու այդ տեսակ պայմանները, եւ ապա անոնց սպասելով զիջողութիւններ, երբ ըլլան։ Պաշտօնաներ ուրիշ կարծիքներ թէ Ճափոնները պիտի մերժեն իրենց պահանջներուն ուղղակի պատասխան մը ցնցիչ տառաչութիւններ։ Հաւանօրէն բանակցութիւնները կամ համաձայնութեան մը եւ կամ խզումի մը պիտի յանգին շատ շուտ։ Զինադադարի մը մասին կը յուսան։

Թիւնը թուղթերէն բան մը չկայ։ Ռուսիոյ թշնամութեանց դադարումը նոր չէ պահանջուած, եւ ոչ ալ կը հաւատայ թէ Ճափոնները առանց որ եւ է պայմանի զէնք ձեռքերը վար դնեն։ Պէտք է յարել թէ ո՛չ կառավարութիւնը եւ ոչ ալ հանրութիւնը խնդրոյ առարկայ չեն ըներ Ճափոնի ընթացքին ուղիղ հանգամանքը՝ թշնամութեանց դադարման առաջարկովը։ Սախալինի գրաւումն ալ շատ բնական կերպով։»

—Թայմզի թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ Նիւ-Եորքէն.—«Պարոն Քոմուրա եւ հաշտութեան ճափոնական պատուիրակները, այս առաւօտ կանուխ, Սիթլ ժամանեցին՝ Մինեսոթա շոգենաւով։ Պարոն Քոմուրա ամբողջ օրը ճափոնական հիւպատոսարանը մնաց՝ Սիթլի մէջ՝ իրեն սպասող պաշտօնական թղթակցութեանց պատասխանելու։ Ճափոնական պատուիրակները այս իրիկուն դէպ ի արեւելք կ'ուղեւորին՝ Նիւ-Եորք, թերեւս երկաթուղիին նախագահ Պ. Հիլ ժամանակաւոր վագոնովը։ Հազարէ աւելի Ճափոններ եկած ողջունելու Պարոն Քոմուրան՝ երբ Սիթլ ժամանեց. քաղաքապետն ալ քաղաքին անունով ողջունեց ճափոնական առաքելութեան պատուիրակը։ Պարոն Քոմուրա ըրաւ թէ Մ. Նահանգներու դաշնագիրը ըստ պայմանի լրագրական որ եւ է թղթակցի հետ պիտի չխօսի ո՛չ հաշտութեան բանակցութեանց եւ ոչ ալ պատերազմին նկատմամբ։ Երկաթուղւոյ իրիկուան Պարոն Քոմուրա հրաժեշտի ահազան մը տուաւ Մինեսոթայի մէջ յիշեալ նաւուն հրաւիրեալ սպաներուն։ Սիթլի ամերիկեան իշխանութիւնները, Ուաշինկթընէն տրուած հրահանգներուն վրայ, ամէն ջանք ըրին փութացնելու համար եւ ուղեւորներուն քննութիւնը, որպէս զի ճափոնական պատուիրակը ժամանակ չկորսնց։»

Վիեննա.—Թագպլաթ կը հրատարակէ հաշտութեան բանակցութեանց մասին յայտարարութիւնները դիւանագէտի մը, որուն անունը չի յայտներ։ Այդ դիւանագէտը այնպէս կը նկատէ թէ Ճափոն պիտի չպնդէ Վլատիվոստոքի ամրութեանց քանդումին եւ հոն նաւատորմ չպահելու մասին, ոչ ալ անդրսիպերիական երկաթուղիին երրորդ գիծ մը շինելու որ դէպքին վրայ, այլ պիտի պահանջէ որ Ռուսիա հեռանայ Մանչուրիայէն եւ Բորթ-Արթուր, Լիաօ-Թունկ եւ Խարպին—Բորթ-Արթուրի երկաթուղին Ճափոնի թողու։ Կարելի է այդ գիծին չինելութեան ծախքը պատերազմական տուգանքին զիջել։ Այս վերջին խնդիրը մեծ դժուարութիւններով շրջապատուած է, ոչ թէ անոր համար որ Ռուսիա կը դժկամակի, այլ վասն զի դժուար է գտնել հարկ եղած անհրաժեշտ դրամը։ Դիւանագէտ համաձայն չէ ճափոնական փափաքներու մէջ կայսերական կալուածներ ամբողջական հրաժարելու վրայ, որուն առկան ռուսական նաւահանգիստները Ռուսիա կրնայ պահել։

Պետերսպուրկ.—Նովոյէ Վրեմիա համոզում կը յայտնէ թէ Պ. Վիթէ, թէեւ հաշտութեան կուսակից, կ'ըմբռնէ այն անհրաժեշտ պէտքը թէ Ճափոն պէտք չէ ա՛յն սահմաններէն անցնի, ուրկէ անդին հաշտութիւնը պատուաբեր պիտի չըլլայ Ռուսիոյ համար։ Պ. Վիթէ պէտք է բարձր բռնէ Ռուսիոյ վարկը, քանի որ ոչ թէ պարտուելու գացած է այլ, հաշտութեան վրայ բանակցելու։ Նովոյէ Վրեմիա բացատրելով կ'ապացուցանէ միւս Պետութեանց միջամտութեան գաղափարը՝ հաշտութեան բանակցութեանց մէջ։ Կը յայտարարէ թէ կարգ մը Պետութիւններ իրաւունք ունենալ կը կարծեն՝ իրենց պահանջներուն այժմ տալու Մանչուրիոյ մասին։ Առաջ այդ մասին պէտք է ուղղակի Ճափոնի դիմել։ Նովոյէ Վրեմիա կը կարծէ թէ Մանչուրիոյ եւ Քորէայի խնդիրը մեծ դժուարութիւններ առաջ պիտի բերէ։

Վիեննա.—Թագպլաթի նախկին աւագանիկան զինուորական։ Պարոն Սիգըլա սա յայտարարութիւնը ըրաւ Նոյէ Ֆրայէ Պրեսսէի.—«Ճափոնները ճշդած են թէ անոնք որքան կը ստանան կամ ձեռքէն։ Ուրիշն կ'ուզեն չինթարկել առաջ—առաջ նոր սորվիլ աշխարհին ամբողջական պատերազմի մը, Հաշտութեան տեսակէտ փափագող ըլլալէն սա կերպով յայտնի կ'ըլլայ թէ բանակցութիւնները երկար պիտի տեւեն՝ վերջնական համաձայնութեան մը առաջ բերելու համար։ Պարոն Սիգըլա չի կարծեր թէ պատերազմի տուգանքի խնդիրը մեծ դժուարութիւններ առաջ բերէ, այլ Սախալինի խնդիրը եւ կամ Վլատիվոստոքի վերաբերեալ պայմանները։ Կը յարէ թէ անշուշտ Ճափոնները նախաձեռնութեան պիտի առնեն չինական ծովեզերքը եւ թէ հաւանական է որ հաշտութենէն առաջ ռուսաճափոնական դաշնակցութիւն մը կնքուի։

Թոքիօ.—Կը տեղեկագրուի թէ Ռուսիոյ կայսրը վերջերս քօշաւերին համար մը դրկեր է Լինիեվիչ զօրավարին, խառնուելով զինուոր պաշտպան, եւ պէտք եղած ամէն բան ընելու վերջնական յաղթանակի համար։ Նաեւ Նիքոլա կայսրը հրամայեր է շուտ նոր զօրաբանակներու պատրաստութիւնը։ Այս զրոյցները, մէծալով անոնց թէ Պ. Վիթէի տրուած իրաւասութիւնները սահմանափակ են, Ճափոններուն այնպէս կը թուին թէ իրենց հակառակորդը այնքան անկեղծութեամբ չի գործեր։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Ռուսական նաւատորմ.— Ռոժեստվենսկիի ծովակալին տեղեկագիրը.— Ռուսական բանակին վիճակը.— Բորթ-Արթուր.— Ռոժեստվենսկի եւ Տրեսկի։

Բարիզ, 21 յուլիս.— Պետերսպուրկէն Լիպերթէի ուղղուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ռոժէսթվէնսքի ծովակալը յուլիս 10էն տեղեկագիր մը ղրկեր է Ռուսիոյ կայսեր։ Այդ տեղեկագիրը, որ գաղտնի կը պահուի, կ'ըսէ թէ ռուսական մարտանաւերուն դէպ վիճակը արդիւնք է անոնց չինութեանը պահուն ցոյց տրուած անհոգութեանն։ Նաեւ մարտանաւերու խարիսխին կողմէ գործուած զեղծումը, որ իրենց լաւ ընթանալը յայտնի կերպով յոռի վիճակի մէջ դրած նաւեր, որոնց զէնքերը ո՛չ պահանջուած հաստատութիւնը ունէին եւ ոչ ալ լաւ առաջ էին։ Ռումբերուն շատերը չէին պայթեր։ Նաւերը պէտք եղած արագութիւնը չէին ունենար։ Մեքենաները շատ դէշ վիճակի մէջ էին։ Նաւազները ապիկար էին։ Մանաւանդ Նէպօկաթով ծովակալինը, առանց թշնամիին հանդէպ թերացեր են իրենց պարտականութեանը մէջ։ Նէպօկաթով ծովակալը, որուն կը պատկանէր ճակատամարտին հրամանատարութիւնը, Ռոժէսթվէնսքի ծովակալին վիրաւորուելէն, Ֆէլքերսամ ծովակալին մահուանէն եւ Էնքիսթ ծովակալին մեկնելէն ետքը, բան մը չէ ըրած ընել։ Փոթերկը աւելի նպաստեր է Ճափոններուն յաղթութեանը։»

Պետերսպուրկ.— Բամբ-Բաշէն հետեւեալը կը հեռագրեն.— «Բելոբոլսկի անձին է անգլիական լրագրի մը հրատարակած այն լուրը թէ Մանչուրիոյ ռուսական բանակին մէջ ապստամբութիւն մը երեւան եկած է հարիւրին քառասուն մէկ պատահելով։ Առողջապահական վիճակը գոհացուցիչ է. ապստամբութիւնը դէպքերը բոլորովին հաւատալի են։ Զինուորները հիմա աւելի քաջասիրտ են քան թէ զօրանոցի մէջ։ Առաջին զօրաբանակին առողջապահական վիճակը մասնաւորապէս լաւ է։»

Լոնտոն.— Թայմզէն կը հեռագրեն Տէյլի Թէլէկրաֆի թէ Բորթ-Արթուրը բաց պիտի ըլլայ օտարականներուն համար, բայց հոն ժամանողները պէտք է յայտնեն իրենց մտադրութիւնները։

Պետերսպուրկ.— Հաշտութեան բանակցութեանց համար Պ. Վիթէ արտաքին գործոց նախարարին միջոցաւ պիտի թղթակցի Զարին հետ, եւ ոչ թէ այդ ղակի, ինչպէս ծանուցուեցաւ։

—Ռուսիոյ ընդհանուր սպայակոյտը կը հերքէ այն լուրը թէ Շթաքել զօրավարը, զօրաբանակին հրամանատար կարգուած ըլլայ։

—Նաեւ կը ծանուցուի թէ Ռոժեստվենսքի ծովակալը հաշտութեան կնքումէն առաջ Ռուսիա պիտի չվերադառնայ։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՎԻԵՆՆԱ, 24 յուլիս.— Հոլյանկ-Զանի մօտ Ճափոնները թողուցին իրենց դիրքերը։ Ռուսները գրաւեցին ամրոցներու խրամատները։ Ճափոնները, առաջ վրայ, Սալանկը քաշուեցան։ Ճափոններ պաշտպանուած դիրք մը ամրակածեցին Ռուսները, որոնք չկրնալով հոն մնալ, թողուցին իրենց նախկին դիրքը եւ դէպ ի հիւսիս քաշուեցան։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թաւմէն գետին կիւճին մէջ, վերջերս, Ռուսներուն եւ Ճափոններուն միջեւ խիստ բաւական արիւնոտ ճակատամարտ մը կատարուեցաւ։ Ցա՛ձախումը կատաղի Ճափոնները երեսուն հազար հոգի էին եւ կը գտնուէին Հոզէ կոմս զօրավարին հրամանատարութեանը տակ։ Ճափոնները չորս անգամ կրկնեցին յարձակումը, բայց Ռուսներուն գտնուած դիրքը շատ ամուր ըլլալով, ետ մղեցին Ճափոններուն բոլոր յարձակումները։ Այդ ճակատամարտին մէջ երկու կողմն ալ մեծամեծ կորուստներ ունեցան։

—Մանչուրիայէն կը հեռագրեն Ռիւթէրի.— «Վերջին շրջանին մէջ ճափոնական բանակին արեւելեան թեւը յառաջացած էր, հիմակ ալ արեւմտեան թեւը, տրուած հրամանի մը վրայ, սկսաւ յառաջանալ. միայն Նոգի զօրավարը կը մնայ իր գտնուած տեղը։ Նոզը, Օքու եւ Քուրոքի զօրավարները իրենց բանակները համախմբած են արեւելեան կողմը։ Ճափոններուն յառաջխաղացութիւնը շատ արագ կը կատարուի։ Հօզէկովա զօրավարն ալ Թաւմէն գետին կողմը յարձակում կը կատարէ։ Ճափոնները, այս միւս հոգւոյն յարձակումը կատարելով, նպատակ ունին թող չտալ Լինիեվիչ զօրավարին որ Վլատիվոստոքի օգնէ։ Ռուսները հարկադրուեցան թողուլ Մուշանշանկոնի գիծը, զոր Ճափոնները գրաւեցին։»

—Թարփիլանաւերէ բաղկացած ճափոնական նաւատորմիղ մը Վլատիվոստոքի շրջակայ եզերքներուն մօտեցաւ։ Ռուսները բաւական ամրացուցած ըլլալով այդ կողմերը, ճափոնական թարփիլանաւերը Բասիէթի ծովածոցին մօտ Բօզէթվիչէ եզերքին մօտեցան եւ հոն բաւական զինուոր ցամաք հանեցին։ Ճափոնները ձեռնարկեցին Վլատիվոստոքի պաշարումին։

—Սախալինի հարաւին շրջակայքը Ճափոնները գրաւեցին շատ մը ռուսական ձկնորսի նաւակներ։

ՓԱՐԻԶ.— Թայմզէն կը հեռագրեն.— Օտտմա մարէշալը, տեղեկագիր մը ղրկելով Միքատոյին, ծանուցած թէ հաստատապէս կը յուսայ որ մինչեւ աշուն Ռուսները ետ պիտի մղէ Մանչուրիայէն եւ թէ Վլատիվոստոքն ալ պիտի գրաւէ։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԳ.—Հոս մտահոգութիւն կը պատճառէ Ճափոններուն այն օրպուլումը թէ հաշտութեան պայմաններու մասին իրենց ըրած առաջարկութիւններէն բան մը պիտի չյայտնեն, քանի որ Մանչուրիոյ մէջ Ռուսները դժուարին կացութեան մէջ կը գտնուին։

ՓԱՐԻԶ.—Ճափոնները հետզհետէ կը պաշարեն Վլատիվոստոքի քաղաքին պաշարումը։ Հաւանական է որ հաշտութեան կնքումէն առաջ այդ քաղաքն ալ Ճափոններուն ձեռքը անցնի։

ԼՈՆՏՈՆ.— Եթէ Ճափոններուն ընթացքը նկատողութեան առնուի, կ'երեւայ թէ յաջորդ Նիքոլայեվսք քաղաքն ալ պիտի գրաւեն։ Ճարտարական մարտանաւերը հիմա ուժգնօրէն կը ռմբակոծեն այդ նաւահանգստին շրջակայքը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Պ. Պալֆուր յայտարարեց թէ Անգլիոյ գահէն պիտի չհրաժարի։

ՍԷՆ-ՍԷՊԱՍԹԻԷՆ.— Սպանիոյ թագուհին սկսաւ. 10ի զինուորական մարզանքներուն ներկայ պիտի գտնուի եւ վերադարձին Պէրլին պիտի ուղեւորի։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Ուրբուօրթի ամբաստանութը.— Հանրային կարծիքը.— Դանիայի դիրքը։

Լոնտոն, 21 յուլիս.— Ուրբուօրթի ամբաստանութիւնը գերման ատենական մը կողմէ՝ կը շարունակէ յուզել անգլիական կարծիքը, նկատի առնելով Պ. Պալֆուրի վերջին յայտարարութիւնները ի մասին բացառիկ միջոցներու։ Նախարարապետը կը խոստանար ձեռք առնել այդ բացառիկ միջոցները։ Հիմա ամէն կողմէ կը պահանջուի որ գործադրուին անոնք։ Կառավարութիւնը, եղած հարցումներուն հանդէպ, ժխտական պատասխան տուաւ ծովային նախարարութեան խորհրդական Պ. Բրէթիմէնի միջոցաւ։ Հիմա որ այնքան դարձած է ամբաստանութեան խնդիրը, կ'ըսուի թէ գործը չափազանցուած է, թէ խնդրի առարկայ եղող ամբաստանութիւնը անոնցմէ չէն որոնց մեծ-իս կը հոլյեմիեան չափաւորութեան, թէ Ուրբուօրթի ամբաստանութիւնը կարեւոր չեն եւ որոշեն երկար ատենէ ի վեր գործ չէր ներկայացուած։ Ասոնք են զան Պ. Գոմոր Լոզիս եւ Պ. Բրէթիմէնի կողմէ տրուած պատասխանները։ Հանրային կարծիքին գոհացում տալու պատասխաններ չեն, եւ Դանիային անհամար դիրքը ամրապնդելու բնաւ չեն։

ՄԱՐՈՔԻ ԳՈՐԾԵՐ

Ֆրանքօ-գերման համաձայնութեան առթիւ.— Մարոքցիներուն դժգոհութիւնը.— Այցելութիւն.— Առաջարկներ։

Բարիզ, 21 յուլիս.— Անգլիական պաշտօնական հասած տեղեկութեան մը նայելով, ֆրանքօ-գերման համաձայնութիւն-յայտարարութիւն պատճառած է Մարոքի կառավարութեան, Ֆրանսայի մասնաւոր դիրքը ճանչցուելուն համար։ Մինչ որ, ճերմակներ գիրենք իրարու հետ համերաշխ ըլլալ եւ բարենորոգմանց գործը պարտադրել։ Այն ատեն Մարոք միակ պիտի մնայ, Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ դեսպանները համաձայնութեամբ կը գործեն՝ Մարոքի վեհապետին վրայ ազդելու համար Դեսպանախորհրդը ի նպաստ։ Հաւանաբար ժամանակի կ'ալորտէ առջեւ. բայց ի վերջոյ Մարոք տեղի պիտի տայ, մանաւանդ երբ իմացուի թէ դեսպանները Ֆէս պիտի մնան մինչեւ որ գործը կարգադրուի։

—Ֆրանսական դեսպանը այցելութիւն տուաւ գերման դեսպան կոմս Թաթբնպախի։ Ասով վերջ կը գտնէ երկու դեսպաններուն միջեւ գոյութիւն ունեցող անհամաձայն ցուրտ յարաբերութիւնները։ Դիպու կը տրուի թէ ֆրանքօ-գերման համաձայնութեան մէջ ըսուած չըլլալով թէ ո՛վ պիտի առաջնորդէ բարենորոգմանց գործադրութիւնը, Մարոքցիները Դեսպանախորհուրդին մէջ պիտի փորձեն միջազգային մասնակցութեան սկզբունքը յաջողցնել։ Նաեւ պիտի առաջարկեն մաքսերը բարձրացնել եւ տուրք մը հաստատել օտարականներուն վրայ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Գերմանիոյ առեւտրական նաւերը.— Գերման նաւագործարաններուն գործունէութիւնը։

Պերլին, 21 յուլիս,—Գերմանիոյ առեւտրական նաւերուն թիւը 62 հատ աւելցած է 1904ին, 193,000 թօնօ տարողութեամբ։ Բոլոր այս նաւերը շինուած են գերման նաւագործարաններու կողմէ։ Միայն քանի մը առագաստանաւեր օտար երկիրներու մէջ շինուած են։ Իրաւ է որ այս միջոցին, չորս նաւեր, 38,000 թօնօ տարողութեամբ, օտար նաւագործարաններ շինուելու վրայ են, գրեթէ աւարտելու մօտ։ Գերման նաւագործարանները 1904ին եւ 1903ին, ա եւ է նաեւ չեն հայթայթած օտար երկիրներու ծովային պաշտօնատանց, բայց օտար պատուէրներու թեանց համար շինած են 22 նաւ՝ 17,500 թօնօ տարողութեամբ։ Առագաստաւոր եւ գետային նաւագնացութեան յատկացուած նաւերու համար ապրանքներէն ետ դած յանձնարարութիւնները գրեթէ անհուն են։ Գերման պատերազմական նաւատորմին վրայ, 1904ին, աւելցած են չորս նոր զրահաւոր՝ 24,090 թօնօ տարողութեամբ եւ ուրիշ իննը մարտանաւեր՝ 70,000 թօնօ տարողութեամբ՝ աւարտելու վրայ են։ Գերման նաւագործարաններուն կողմէ 1904ին շինուած ընդհանուր նաւերուն թիւն է 278, տարողութիւն՝ 211,000 թօնօ, 256 առագաստանաւ՝ 50,000 թօնօ տարողութեամբ։ 1905ի սկիզբը, այդ նաւագործարանները շինելու վրայ էին 152 նաւ՝ 285,500 թօնօ տարողութեամբ։

ԱՆԳԼԻԱ

Ընդծովեայ սուզնաւեր.— Նաւային շինութեանց վարկ.— Գաղթականներու օրինագիծը.— Կայլեսի ամբաստանները։

Լոնտոն, 21 յուլիս.— Պ. Պալֆուր կողմէ Երեսփ. Ժողովին մէջ հարցում մը եղաւ ընդծովեայ շոգենաւերու մասին, առաջարկելով որ կառավարութիւնը օտար կառավարութեանց դիմած ըլլայ, այդ տեսակ շոգենաւեր չգործածելու համար։ Նախարարապետ Պ. Պալֆուր պատասխանեց. «Զամ կարծեր որ, կարենայ գործադրուիլ այդ գաղափարը, թէեւ շատ մարդասիրաբար արտայայտուած։»

—Երեսփ. Ժողովը 168ի դէմ 219 ձայնով ընդունեց 5,835,000 անգլիական ոսկիի վարկը՝ կարգ մը նաւային շինութեանց համար։ Ասոնց մէջ կը գտնուին Նոթթինկ նաւային կայանին համար պէտք եղած մարտանաւերը։

—Երեսփ. Ժողովը, երրորդ ընթերցումով, 136ի դէմ 214 ձայնով ընդունեց գաղթականներու օրինագիծը։ Վիճաբանութեան միջոցին Պ. Պալֆուր հաւաստեց թէ անգլիական օրէնքը շատ աւելի մեղմ է Մ. Նահանգաց եւ բրիտանական գաղութներու օրէնքներէն։

—Համպուրկէն Ռիւթէրի գործակալութեան ղրկուած հեռագիր մը կը հաստատէ Ուրբուօրթի ամբաստանութեան գնումը գերման ատենական մը կողմէ։ Սակայն գործին գլուխը կը գտնուին նախկին սեփականատէր Պ. Հէնտէրսըն։

ՇԱՀԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Շահին այցելութիւններ.— Պ. Բիւրի փորձեր.— Վարձատրութեան մը տուչք։

Փարիզ 21 յուլիս.—Մուզաֆֆերէտտին Շահը, երէկ իրիկուն, ժամը հինգուկէսին, արտաքին գործոց պաշտօնատունը երթալով, նախարարապետ Պ. Ռուվիէի այցելութիւն տուաւ։ Սեղան մը պատրաստուած էր պատուոյ Շահին։ Արտաքին գործոց պաշտօնատունէն մեկնելով, իր ավտոմոպիլով պտոյտ կատարեց Պուլոնի անտառը։ Շուէտէն յետոյ դիտարան գնաց։ Բարիզ հասնելէն ի վեր առաջին անգամն էր որ դուրս կ'ըլլէր գիշերը։ Ժամը տասնուկէսին Էլիզէ-Բէլէս գացած։ Ֆրանսայի դիտաւոր Պ. Բիւրի փորձեր ըրած էր Պարոնի Շահին առջեւ։ Ն. Վեհափառութիւնը իր Բարիզի գտնուած միջոցին, 300 ֆրանք գումար մը նուիրեց, դիտարանաց եւ պաշտօնէից Ընկերութեան, որուն անդամ է Պ. Բիւրի։ Այս առթիւ Շահը այցելեց դիտական պաշտօնատունը։

Ներքին Լուրեր

ՈՒՐԲԱԹ ՕՐՈՒԱՆ ԵՂԵՌՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

Կայս. խօսքեր.—Ինչպէս ծանուցած էր, ուրբաթ օրը ցաւալի միջադէպէն ետքը, Աւստրիոյ դեսպան Պարոն ֆոն Գալիչէ կայս. ունկնդրութիւն մը շնորհուեցաւ։ Դեսպանը իր շնորհաւորութիւնները մատոյց այն բարերաստիկ պարագային համար որով աստուածային ողորմութիւնը պահեց եւ պահպանեց Վեհ. Սուլթանը։ Ն. Վեհափառութիւնը բարեհաճեցաւ սա պատասխանը տալ.

Մենք Աստուծոյ ապաւինած ենք։ Մեր սիրտին մէջ միայն Աստուծոյ երկիւղը կայ. ուրիշ բանէ չենք զգուշանար։

Կայս. ծնորհ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց դրամական պարգեւներ տալ ուրբաթ օրուան ցաւալի միջադէպին վիրաւորներուն. նաեւ անոնց ամէն պէտքերը հոգալ, հատուցանելով անո՛նց պարտաւորութերը։

Վեհապետներուն հեռագիրները.—Աւստրիոյ այն հեռագիրները որոնցմով օտար վեհապետները շնորհաւորեցին Վեհ. Սուլթանը՝ աստուածային ողորմութեամբ զերծ մնացած ըլլալուն համար ուրբաթ օրուան ցաւալի միջադէպէն։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

«Իմանալով որ Ձեր Վեհափառութեան դէմ նողկալի ոճիր մը ձեռնարկուած է, մեծապէս զգածուեցայ. անկեղծօրէն կը շնորհաւորեմ Ձեր Վեհափառութիւնը՝ աստուածային ողորմութեամբ զերծ մնացած ըլլալուն համար այդ ոճրագործութեան արդիւնքէն. նաեւ կը կրկնեմ անկեղծ մաղթանքներս Ձեր Վեհափառութեան արեւշատութեանը եւ երջանկութեանը համար։»

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐՈՒՀԻԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

«Կը փութամ Ձեր Վեհափառութեան հաղորդել այն ուրախութիւնը զոր զգացի, երբ իմացայ թէ Ձեր Վեհափառութիւնը վտանգ մը անցուցած եւ Աստուծոյ ողորմութեամբը պահպանուած է։ Ձեր Վեհափառութեան հետ ես ալ կը կարեկցիմ անոնց որոնք զոհ գացին անուլի ոճիրին։ Զաւակներս, յիշելով Ձեր Վեհափառութեան կայս. շնորհները, այս առթիւ ալ կը մասնակցին զգացումներուս։»

Պ. ԼՈՒՊԷԻ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

«Հիմա իմացայ այն եղեռնական ոճիրը որուն առարկայ եղաք, շնորհիւ Աստուծոյ, զերծ մնացած է Ձեր Վեհափառութիւնը։ Այս առթիւ կը փութամ իմ անկեղծ շնորհաւորութիւններս մատուցանել եւ կրկնել մաղթանքներս՝ Ձեր Վեհափառութեան արեւշատութեանը եւ երջանկութեանը համար։»

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

«Կը խնդրեմ ընդունիլ անկեղծ շնորհաւորութիւններս այն բարեբաստիկ պարագային համար, որով Ձեր Վեհափառութիւնը, աստուածային ողորմութեամբ, զերծ մնաց Իր կայս. Նուիրական անձին դէմ տեղի ունեցած նողկալի միջադէպէն։»

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

«Իմ անկեղծ շնորհաւորութիւններս կը յայտնեմ այն բարեբաստիկ պարագային համար որով Ձեր Վեհափառութիւնը զերծ մնաց Իրեն դէմ փորձուած ոճիրէն, զոր ցաւօք իմացայ։»

ԻՏԱԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

«Թագուհին ու ես անկեղծօրէն կը շնորհաւորենք Ձեր Վեհափառութիւնը որ, Աստուծոյ ողորմութեամբը, զերծ մնաց գործուած ոճիրէն. Նաեւ կը կրկնենք մեր մաղթանքները Ձեր Վեհափառութեան թանկագին կենացը համար։»

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

«Մեծ ուրախութիւնս կը յայտնեմ այն բարեբաստիկ պարագային համար որով Ձեր Վեհափառութիւնը մեծ ոճիրէն ազատ պահպանուեցաւ Աստուծոյ ողորմութեամբ։ Միանգամայն կը կրկնեմ մաղթանքներս Ձեր Վեհափառութեան արեւշատութեանը ու երջանկութեանը համար։»

* * *

Եւրոպայի մէջ.—Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ Յունաստանի մայրաքաղաքին ամբողջ ժողովուրդը մեծ ցաւ զգացեր է իմանալով ուրբաթ օրուան ցաւալի միջադէպը. միւս կողմէ ալ մեծապէս ուրախացեր է՝ Վեհ. Սուլթանը աստուածային ողորմութեամբ զերծ մնացած ըլլալուն համար։ Երէկ Թագաւորը իր արքունեաց հրամանատար Բարաթաշամանտարուլս զօրավարը ղրկելով Աթէնքի օսմ. դեսպանատունը, իր շնորհաւորութիւնները յայտնել տուեր է. Նաեւ նախարարապետը ու նախարարներն ալ շնորհաւորական այցելութիւն տուեր են օսմ. դեսպանին։

—Պէլկրատէն առնուած հեռագիր մը նայելով, Սերպիոյ Թագաւորը իր արքունեաց հրամանատարը ղրկեր է օսմ. դեսպանատունը, իր շնորհաւորութիւնները յայտնել տալով այն բարեբաստիկ պարագային համար որով Վեհ. Սուլթանը զերծ մնաց ցաւալի միջադէպէն։

—Բոլոր գերման լրագիրները, հրատարակելով ուրբաթ օրուան ցաւալի միջադէպը, իրենց համակրութիւնը կը յայտնեն Վեհ. Սուլթանին նկատմամբ, ըսելով որ Ն. Վեհափառութեան թանկագին կեանքը շատ մեծարժէք է՝ աշխարհի խաղաղութեան պահպանման համար։ Նոյն թերթերը նաեւ կը ձայնակցին բոլոր Օսմանցիներուն կողմէ յայտնուած մեծ ուրախութեան՝ աստուածային այն ողորմութեան համար որով Վեհ. Սուլթանը զերծ մնաց վտանգին ազդեցութիւններէն։ Նացիոնալ Զայթունկ կ'ըսէ.— «Անցեալ ուրբաթ օր վատ չարագործի մը կողմէ գործուած ոճիրը մեծ նողկանք ու ցաւ պատճառած է Գերմանիոյ մէջ։ Ամբողջ Գերմանները, ալ՚ոնք մեծ յարգանք ու համակրանք կը տածեն Վեհ. Սուլթանին նկատմամբ, կը մասնակցին բոլոր օսմանցիներուն յայտնած մեծ ուրախութեան՝ աստուածային ողորմութեան համար, որով Ն. Վեհափառութիւնը զերծ մնաց այդ վտանգին ազդեցութիւններէն։» Գերմանիոյ միւս թերթերն ալ նոյն իմաստով հրատարակութիւններ ըրած են։

—Վիէննայի թերթերը կ'ըսեն թէ Լէհեր Հաւլվէրայի Ընկերութիւնը մեծ ցաւ ու զայրոյթ զգացեր է ուրբաթ օրուան եղեռնական արարքին համար. Նաեւ շնորհակալական աղօթքներ ըրեր է աստուածային այն ողորմութեան համար որով Վեհ. Սուլթանը զերծ մնաց վտանգէ։

—Լոնտոնէն ու Բերլինէն առնուած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ ուրբաթ օրուան ցաւալի միջադէպը քաղաքակիրթ ամբողջ երկիրներու մէջ նողկանք պատճառած է։

—Նոյն Ֆրայէ Բրէսէ կ'ըսէ թէ ուրբաթ օրուան ցաւալի միջադէպին առթիւ, դեսպաններու յատուկ յարկին մէջ կը գտնուէին Աւստրիոյ դեսպանը, խորհրդականը ու առաջին թարգմանը, Գերմանիոյ ու Իտալիոյ դեսպանատանց առաջին թարգմանները եւ օտարազգի բազմաթիւ հիւրեր, որոնք Սէլամլըքի արարողութիւնը դիտելու պատիւը կ'ունենային։ Վիէննական թերթը կը յաւելու թէ Վեհ. Սուլթանը, միջադէպին մանրամասնութեանց անդրադառնալէ առաջ, կայս. Պալատ վերադարձեր է փառաւոր կառքով մը՝ Իր դէմը ունենալով կայսերազուն իշխան Պիւրհանէտտին էֆէնտին։ Այդ միջոցին ընդհանուր խանդավառութեամբ ողջունուեր է Ն. Վեհափառութիւնը, որ մեծ քաջասրտութիւն ցոյց տուած էր։

Ոճրագործը.—Եւրոպայի դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ տիրող կարծիքին նայելով, կ'ըսէ Սապահ, ահռելի գործին համար կ'ըսուի թէ անկարելի է որ խօլամ եղած ըլլայ. Նաեւ թէ ամէն պարագայի մէջ օսմ. երկիրներու ժողովուրդներէն ալ չէ, այլ մէկը այն անարխիստներէն որոնք աշխարհի ամէն կողմը նողկանք կ'ազդեն եւ խիստ հալածանքներու ենթարկուած են։

—Կ. Պոլսէն վիէննական լրագիրներուն հասնող հեռագիրը ուղղուած է, կ'ըսէ Սապահ.

«Ահռելի ոճիրը գործող գծուծ անձը տակաւին գտնուած չէ։ Շատ հաւանական է որ պայթումին ատեն մեռած եւ իր մարմինը պատառ պատառ եղած ըլլայ։»

Կայս. Նուիրատուութիւն.—Կայս. Իրատէ մը համաձայն, կայս. մասնաւոր թիկնապահ Ֆէրիգ Ֆէհիմ փաշա ու Մէհմէտ փաշա եւ Պէյքոզի ոստիկանապետ Վասըֆ փաշա՝ միջադէպէն անմիջապէս ետքը քննութեան ձեռնարկած են թէ՛ մեռեալներու եւ թէ վիրաւորներու մասին։

Շնորհաւորութիւններ.—Սպանիոյ արտաքին գործոց նախարարին մէկ հեռագիրը, որով Կ. Պոլսոյ դեսպանին կը յանձնարարէ Սպանիոյ կառավարութեան շնորհաւորութիւնները մատուցանել Վեհ. Սուլթանին, կայս. Պալատ մատուցուեցաւ։

—Պէլճիքայի ազգային տօնին առթիւ, Սըմմէր Բէյլէրի մէջ տրուած հացկերոյթին ատեն, Պէլճիքայի դեսպանը բաժակ պարպեց Վեհ. Սուլթանին կենացը, դրուատելով Ն. Վեհափառութեան ցոյց տուած հիանալի քաջութիւնը՝ ցաւալի միջադէպին առթիւ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Հայտար Փաշայի հիւանդանոցին բժիշկներէն Սթրաթթի փաշայի։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ բարձրագոյն յանձնաժողովը, երէկ, իր առաջին նիստը գումարեց Գերագոյն Խորհուրդին պալատ՛ արահին մէջ եւ զբաղեցաւ ելմտական գործերով։ Այդ յանձնաժողովը կը կազմեն ելմտական նախարար Նազիֆ փաշա, առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարար Զիհնի փաշա, Էվգաֆի նախարար Թիւրխան փաշա, կայս. Պալատան երկրորդ քարտուղար ու անհատական Իզզէթ փաշա, Պետական Խորհուրդին օրէնսդիր ճիւղին նախագահ Հաճի Աքիֆ փաշա, քաղաքային հանգստեան թոշակի սնտուկին վերատեսուչ Նուրի պէյ եւ ելմտական Խորհուրդին անդամ ու կառավարական պաշտօնեաներու քննիչ Զիհնի պէյ։ Յանձնաժողովին հաշուական գործերը պիտի վարէ ելմտական նախարարութեան ընդհանուր հաշիւներու հաշուակալ Մուզաֆֆէր պէյ. իսկ քարտուղարի պաշտօնը պիտի վարէ եպարքոսական թղթակցութեանց դիւանին Տիօրէնի օգնական Ասըմ պէյ։ Յանձնաժողովը շաբաթը երկու անգամ՝ այսինքն երկուշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը պիտի գումարուի։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ նահանգաց ընդհանուր քննիչ Հիւսէին Հիլմի փաշա Սկիւպէն ճամբայ ելեր է՝ Սէլանիկ երթալու համար։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Թէքվիշէն եօթը քիլօմէթր հեռուն գտնուած Րէշադիյէի կողմերը կայս. զինուորներու եւ պահակներու աւազակներու միջեւ ընդհարում մը կատարուելով, աւազակները նահանջեր են։ Աւազակներէն ութը սպաննուեր եւ ինն ալ ձերբակալուեր են։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ վերատեսուչ Հասան Ֆէհմի փաշայի նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուեցաւ եւ մաքսային գործառնութեանց մասին քննութիւններ կատարեց։

—Մաքսի փոխարէն առնուած ապրանքներու միջերկրեային հարկ եղած տուրքերը կնքուեցան քննիչներուն կողմէ։ Իգտամ կ'իմանայ թէ հաստատուեր է որ կատարուած զեղծումը տասներկու հազար օսմ. ոսկիի չափ է։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Աւստրիոյ, Անգլիոյ ու Պէլճիքայի դեսպանները եւ Գերմանիոյ, Շուէտի ու Ռումանիոյ դեսպանատանց գործակատարները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Օսմ. Փոստաներու վարչութեան ընդհանուր Տիօրէն Պ. Շարլ Էմիլ Պոտուի, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՊԱՍՐԱՅԻ ՆԱՀԱՆԳԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց Դասիմ անուն տեղը գաւառ մը կազմելով կցել Պասրայի նահանգին։

Կ. ՊՈԼԻՍ-ՔԷՕՍԹԷՆՃԷԻ ընդհանուր հեռագրաթելին բացումը թէեւ քանի մը օր է, սակայն մինչեւ հիմա նոյն թելով շատ մը հեռագիրներ փոխանակուեցան։ Բերայի հեռագրատան ընդհանուր թելերու ճիւղին մէջ մեքենայ մը հաստատուած է, որով կարելի է օրական քսան հազար բառի փոխանակութիւն կատարել։

ԱՏԱՆԱՅԷՆ կը գրեն թէ վերջին շաբթուան ջերմաչափը, շէնքերու մէջ, երեսուներեք աստիճան ցոյց կուտար։

Բ. ԴՐԱՆ հեռագրական ու թղթատարական Տիօրէն Ֆախրի պէյ, որ հիւանդ էր, երէկ մեռաւ Մաքրիգիւղի մէջ։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.—Իգտամ կը ծանուցանէ թէ առեւտրական երկրորդ դատարանը, երէկ, սնանկ հռչակեր է Բերա, Պալըք Բազար, 30 թիւ խանութը հաստատուած խուրդավաճառ Յակոբ Սահակեանը։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ վերատեսչութիւնը կը ծանուցանէ թէ երկուշաբթի իրիկուան ետ մնացած քոլի-փոսթալները, նամակները եւ այլն Տիարպէքիր ղրկելու համար, հինգշաբթի առաւօտուն ալ պիտի ղրկուին Հալէպի ցամաքային թղթատարով։

ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐԻ (Էնկիւրի) մէջ, ինչպէս երէկ ծանուցինք, [illegible] պատահած հրդեհէն ութսուն տուներ այրեր են։ Եղած վնասը երկու հազար ոսկի կը հաշուուի։

ԱՏԱԼԻՈՅ մէջ ինը օրէ ի վեր ժանտախտի դէպք չէ պատահած։ Նախապէս վարակեալ անձը ապաքինած է եւ միւսներն ալ հետզհետէ կ'ողջանան։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ ժամ 8ին Նշան Թաշի կողմը, Թոփ Օճաքլըը, փայտի տախտակներ այրեցան։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.—Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ յուլիս 4էն 10 պատահած մահերու թիւն է 204, որոնց 1ը՝ կարմրախտէ, 1ը՝ կոկորդախտէ, 3ը՝ ծաղկախտէ, 7ը՝ թիֆուսէ, 1ը՝ շնչառական գործարաններու հիւանդութիւններէ եւ միւսները զանազան ախտերէ։

LES "THURMER,, PIANOS, գերազանց միւս դաշնակներէն, նոյն ինքն գործարանատէրին կողմէ երաշխաւորուած, Ֆէրտինանտ Թիւրմէրի կողմէ կը ծախուին Բերա, Մեծ Փողոց, Աղնաւոր անել փողոցը, թիւ 18։ Կայ [illegible] դաշնակ մը, նման Տիկին Ա. Պլըքի ունեցածին, որ շատ գոհ է անկէ, վաճառատան մէջ կը գտնուի։ 18-20

ՔՐԷՏԻ ՖՕՆՍԻԷ ԷԺԻՊՍԻԷՆ

250ՐԴ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ 3 % ՏՈԿՈՍԱՒՈՐ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐՈՒ

1886ի շրջաբերութիւն

15 ՅՈՒԼԻՍ 1905

122,174 թիւը 100,000 Ֆրանք շահած է

Հետեւեալ 25 թիւերը 1000ական ֆր. շահած են

31,072 140,977 213,015 240,964 322,266
54,258 144,345 215,699 280,496 340,517
66,424 147,123 218,870 290,245 346,939
67,453 194,556 231,100 300,339 357,340
123,896 204,633 240,395 315,073 364,398

* *

29ՐԴ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ 3 % ՏՈԿՈՍԱՒՈՐ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐՈՒ

1903ի շրջաբերութիւն

15 ՅՈՒԼԻՍ 1905

626,604 թիւը 100,000 Ֆրանք շահած է

Հետեւեալ 25 թիւերը 1000ական ֆր. շահած են

402,089 464,789 526,028 614,898 753,019
416,677 491,916 537,004 633,879 781,196
429,349 503,836 537,477 654,736 787,600
430,084 515,172 557,364 656,395 787,628
432,804 525,859 579,410 687,985 796,190

Վճարումները կը կատարուին 1905 օգոստ. 1էն սկսեալ Գահիրէի մէջ Ընկերութեան կեդրոնատեղիէն, իսկ Կ. Պոլսոյ, Աղեքսանդրիայի եւ Իզմիրի մէջ Քրէտի Լիոնէի կողմէ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եւրոպայի Հայոց առաջնորդ Տ. Գէորգ եպիսկ. Իւթիւճեան անցեալ տարի կրկնակի հրաժարական ղրկած էր Ս. Հայրապետութեան՝ խնդրելով որ նոր առաջնորդի մը ընտրութեան համար բարեհաճի հարկ եղածն ի գործ դնել, եւ ինքն ալ առանձնացած էր Մանչէսթըր։ Ն. Ս. Օծութիւնը յատուկ կոնդակով հրամայած է Տ. Գէորգ եպիսկոպոսին՝ մնալ Անգլիոյ՝ իբրեւ առաջնորդ Անգլիաբնակ Հայոց, պահելով հանդերձ Եւրոպայի առաջնորդութեան պաշտօնը մինչեւ որ այս մասին հարկ եղած կարգադրութիւնն ընէ Ս. Հայրապետը։ Հայրապետական այս հրամանին համաձայն՝ Իւթիւճեան Սրբազան արդէն ալ կը շարունակէ իր պաշտօնը, մասնաւորապէս հոգ տանելով Մանչէսթըրի ժողովրդեան հոգեւոր մխիթարութեան որոնք այս միջոցին առանց քահանայի կը գտնուին։

—Պատրիարքարանի գործակատար Աբիր էֆ. երէկ Ներքին գործոց պաշտօնատունը երթալով՝ Տպագրական Տեսուչ Բէհմայ պէյի այցելեց եւ ի դիմաց Ս. Պատրիարք Հօր շնորհակալեց Ն. Վսեմութեանը՝ Պոլսոյ առաջնորդին բարձրացման առթիւ։

—Ս. Պատրիարքը կիրակի օր Նէնիշլօյ գտնուած միջոցին այցելութիւն տուաւ Յովհաննէս էֆ. Ալլահվէրտիի, Լօզօթէթ Արիսթարքի պէյի եւ Անտրէաս Գալպաքի էֆ.ի։

— Խառն Ժողովոյ վերջին մէկ քանի նիստերուն մէջ տրուած եւ գործադրութեան դրուած որոշումներն են հետեւեալները.—

Ասկէ առաջ Խառն Ժողովը Տիարպէքիրի առաջնորդ Տ. Եզեկիէլ Վ.ի պաշտօն յանձնած էր Մուշ երթալ եւ առժամեայ կերպով Առաջնորդարանի եկեղեցական ու կրթական գործերուն հոգալու համար։ Սակայն Տ. Եզեկիէլ Վ. հիւանդութեան պատճառաւ անկարող ըլլալով Մուշ երթալ, Խառն Ժողովը Մշոյ առաջնորդ տեղապահ կարգեց Չարսանճագի եւ Չմշկածագի առաջնորդ Տ. Կիւրեղ Վ. Էլլիւթէրեանը՝ ընդունելով անոր հրաժարականը նոյն վիճակէն։ Իսկ մինչեւ նորընտիր առաջնորդին ժամանումն ի Մուշ, Առաջնորդարանի գործերը երեսի վրայ չձգելու համար, Խառն Ժողովը Ս. Կարապետի վանուց միաբաններէն Տ. Սիմէոն Վ. Կարապետեանը փոխանորդ կարգեց։ Ս. Պատրիարքը, քանի այս որոշման, ծանոյց իրենց անուանումը եւ հրաւիրեց Տ. Սիմէոն Վ.ը իր պաշտօնին գլուխը անցնելու, իսկ Տ. Կիւրեղ Վ.ի յանձնարարեց պատրաստ գտնուիլ մեկնելու իր պաշտօնատեղին, երբ կայս. Իրատէն յանձնուի։ Իսկ Չարսանճագի առաջնորդութեան համար Խառն Ժողովը որոշած է յառաջիկային պէտք եղածը տնօրինել։—Պաղտատի Բագ. Ժողովոյ պաշտօնավարութեան շրջանը լրացած եւ նոր ընտրութիւն կատարուելով արդիւնքը ծանուցուած էր։ Ժողովը ուշադրութեան առնելով որ ընտրութիւնը կատարուած է Պաղտատի Վիճակին համար ընդունուած կանոնին համաձայն, հաստատած է նոր Բագ. Ժողովը եւ Ս. Պատրիարքը հաստատութեան կոնդակը ղրկած է։ Սոյն Բագ. Ժողովոյ անդամներն են Տեարք՝ Սերոբէ Մ. Աղեքսանդրեան, Խաչիկ Պետրոսեան, Սեդրակ Մինասեան, Օհան Աւետիսեան, Կարապետ Գույումճեան։— Խառն Ժողովը Պիլէճիկի առաջնորդ Տ. Մովսէս եպսկ.ի հրաժարականը, զոր քանիցս մատուցած էր, ընդունելով առայժմ, տեղապահ կարգեց Տ. Թաթէոս Վ.ը որ կը վարէր Պիլէճիկի եւ Պանտըրմայի առաջն. տեղապահութեան պաշտօնը։ Իսկ Տ. Մովսէս եպսկ.ը ուրիշ կարեւոր պաշտօնի մը կոչել որոշած էր։ Բայց այժմ Ժողովը հրաւիրեց Տ. Մովսէս եպսկ.ը Պոլիս գալու եւ առնելու իր նոր պաշտօնին վերաբերեալ հրահանգները։ Իսկ Տ. Թաթէոս Վ.ի յանձնարարեց, որ պատրաստ ըլլայ մեկնելու, երբ կայս. Պէրաթը առնուի։ Խառն Ժողովը Պիլէճիկի առաջնորդութեան համար պէտք եղածը պիտի որոշէ յառաջիկային։

—Նիկոմիդիոյ առաջն. վարժարաններուն շինութեան և նոր յարկի մը յաւելման կայս. բարեհաճ Իրատէն շնորհուած է։ 400 ոսկ[illegible] պիտի բաւէ նոր շէնքը։

—Ուրֆայի Առաջն. Տ. Անանիա Վրդ. իր առաջնորդական առանձնական պաշտօնավարութեան տեղեկագիրը մատուցած է Պատրիարքարան եւ խնդրած է որ իր հրաժարականը ընդունուի եւ ուրիշ պաշտօն մը յանձնուի իրեն։

—Բաղէշի Առաջնորդ Տ. Եզնիկ Ս. Վ. ցուցակ մը ղրկած է 15-20 լքեալ կիներու, որոնց ամուսինները երկար ատենէ ի վեր հոս հոն պանդխտած են։

—Երուսաղէմի հաշուոց քննութիւնը առաջ կը տարուի կանոնաւորապէս եւ կը յուսացուի որ քիչ ատենէն աւարտի։ Տ. Ղեւոնդ Վ. Մագսուտեան եւ Վարչական Յանձնաժողովոյ անդամները օրինակելի համերաշխութեամբ կ'աշխատին կարգադրել այս հոգեւոր խնդիրը։

—Ցաւով կը լսենք թէ Տէր Տօղոնեան էֆ. անցեալ օր Գէօզթէփէ հիւր գացած եւ հոն յանկարծ հիւանդացած ըլլալով, բժիշկներ կը դարմանեն զինքը։

—Խեղճ սակայն պատահականութեան մը լուրը կը հաղորդեն Գալիպոլիէն։ Ուսաճագէ առաջնորդարանի վաճառականներէն մէկուն պաշտօնեան, Մելքոն Յ. Կարկատեան, կը սիրէ ուսումնասէր գեղեցիկ եւ հարուստ աղջիկ մը, Եղիսա, 18 տարեկան։ Ուսամանեանին չուզելով անպայման կինօքել անոր հետ՝ պայման կը դնէ որ օրինաւորապէս ամուսնանան։ Մելքոն երկար կը մտածէ, եւ վերջապէս հանձնարար գիւղ մը երթալ քահանայակութեամբ ամուսնանալու Տ. Կարապետ քհ.ի կը դիմէ, անոր փակեղը եւ փիլոնը կ'առնէ, եւ զանոնք հագցնելով բանջարավաճառ Յակոբ աղայի, որ փառաւոր մօրուք մը ունէր, իբրեւ քահանայ կը տանի հարսնեկանն։ Հոն, պսակը կը կատարուի բանջարավաճառ քահանային ձեռքով։ Ներկաները շնորհաւորութիւններ կը յայտնեն, եւ մինչեւ առաւօտ կը զուարճանան։ Սակայն, Պ. Մելքոնի չար բախտէն, հարսը, որ հոյ պատկ եղած էր, շատ չանցած կը հասկնայ եղելութիւնը, եւ անմիջապէս դատարան կը դիմէ, իբրեւ կեղծարար ամբաստանելով փեսացուն եւ ընկերները։ Մոտերս Տ. Կարապետ քահանայ, Մելքոն եւ Ուսամանեան դատարան պիտի ներկայանան։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Տնտեսական Խորհրդոյ

Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ կեդրոնական շրջաններու մատակարարութեան հաշիւները, անցեալ 1901 յունվ. 1էն ցմարտ 1905 տարւոյ, ըստ օրինի Տնտես. Խորհրդոյ մատուցուած եւ հաշուեքննութեան յանձնուած ըլլալով, եկեղեցւոյ թաղը կ'ազդարարուի ու նման օրինակներն յիշել եկեղեցւոյ թաղը կը խնդրուած են ի սեր թաղային ժողովրդեան, քսան եւ մէկ օրուան պայմանաժամաւ։

Կը հրաւիրուին պատասխանատու թաղականները, որ այդ հաշուեքննութեան վրայ եթէ որ եւ է դիտողութիւն ունին, գրաւոր կերպով ներկայացնեն Տնտեսական Խորհրդոյ՝ սոյնիս հրատարակութեան մէջ, յորմէ յետոյ անլսելի պիտի մնայ որ եւ է դիտողութիւն։

11 յուլիս 1905

Այսօրուան Հեռագիրներ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 24 յուլիս.— Լինեւիչ զօրավարը հետեւեալը կը հեռագրէ Ցարին։

«Հայլունկ-Զանի կողմը, մեր զօրամասերը, երկու թեւէ բաժնուած, յուլիս 20ին մօտեցան թշնամիին դիրքերուն՝ Եալունկէէն չորս վերստ հեռուն։ Մեր զօրախումբին ձախ թեւը թշնամիին ալ կողմը շրջապատեց եւ հարկադրեց զայն թողլու իր դիրքերը։ Ճափոնները, առանց դիմադրելու, հեռացան իրենց դիրքերէն եւ քաշուեցան մօտը դիրք մը՝ Եալունկէյի արեւմտեան կողմէ։ Մեր զօրախումբը առնելով մեծ դժուարութեանց հանդէպ կը գտնուի, դէպ ի 'Եալու քաշուեցաւ. Մեր զօրախումբը պիտի շարունակէր իր յառաջխաղացութիւնը եւ պիտի օգտուէր մեր յաջողութիւնէն, սակայն, չկրցաւ, վասնզի զինուորները սաստիկ քալած ըլլալով յոգնած էին. Նաեւ ճահճային ընդարձակ դաշտի մը անցնիլ հարկ էր Ճափոններուն ետեւէն հասնելու համար։»

ԼՈՆՏՈՆ.—Ճափոնները սկսան զինուոր ցամաք հանել Բոսիէթի ծովածոցին մէջ՝ Վլատիվոսթոքի պաշարման համար։

ՓԱՐԻԶ.—Սէուլէն կը հեռագրեն թէ Թումէնի մէջ մեծ ճակատամարտ մը կը կատարուի։ Ռուսերը սուիններով ետ մղեցին ճափոնական չորս յարձակումները։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թօքիօյէն կը հեռագրեն «Սէնթրէլ Նիւզ»ի թէ Վլատիվոսթոքի պաշարումը դիւրին պիտի ըլլայ։ Բոսիէթի ծովածոցին մօտ ցամաք ելած ճափոնական զինուորները մասնակի փոքր ճակատամարտեր կատարեցին հոն գտնուած ռուս զինուորներուն դէմ, զորս հետզհետէ դէպ ի Վլատիվոսթոք կը քշեն։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Ալեքսանդրովսքի առջեւէն անցած ճափոնական երկու թորփիլանաւերը ռուսական ծովեզերեայ գիւղերուն առջեւ կեցան՝ տասներկու վերստ դէպ ի հիւսիս, եւ զանոնք ռմբակոծեցին, որ երկու ժամ տեւեց։ Յետոյ այդ երկու թորփիլանաւերը ճամբայ ելան դէպ ի ճափոնական ջուրերը։ Միեւնոյն ատեն ճափոնական յածանաւ մը եւ չորս թորփիլանաւեր, որ Տոէ ռուսական դիրքին առջեւ կեցած էին, հեռացան եւ դէպ ի հարաւային արեւելք գացին։

ՓԱՐԻԶ.— Պետերսբուրկէն կը հեռագրեն թէ Նիքոլա կայսրը բանակին ընդհանուր խաղաղութիւններ տուեր է Պ. Վիթթէի, որպէս զի այն առթիւ զիջողութիւններ ընել Ճափոնի՝ որով կարելի ըլլայ հաշտութիւն մը կնքել։ Միւս կողմէ կ'ըսուի թէ Պ. Վիթթէ, մեկնելէ առաջ, ըսեր է թէ չ'ուրանար, թէ շատ դժուարին պաշտօն մը յանձնուած է իրեն։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.—Սախալինի կուսակալ Լեափունով զօրավարը կը հեռագրէ թէ ճափոնական քանի մը նաւեր ու թորփիլանաւեր յուլիս 23ին երեւցեր են Թաթարի նեղուցին հարաւային կողմը, Ալեքսանդրովսքի մօտ. ցամաքը ռմբակոծելէ ետքը հեռացեր են։

ԼՈՆՏՈՆ.—Ճափոնները կրցան ջուրին երեսը հանել Բօրթ-Արթուրի առջեւ ընկղմած ռուսական Բոլթավա յածանաւը։

(Միւս հեռագիրները եւ ուրիշ կարեւոր հեռագիրներ հրատարակուած են այսօրուան մեր Բիւրեղեան Հեռագիրներուն մէջ։)

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Ռուսիոյ կայսրը, որ յուլիս 23ին կէս օրէն մէկ ժամ առաջ, կայս. պալատան հրամանատար Պառոն ֆոն Ֆրէտէրիքսի, արքունեաց հրամանատար Պէքէնտորֆ զօրավարին եւ ծովային նախարար Պիրիլեվ ծովակալին եւ գերմանական դեսպանատան նաւային կցորդ Հինցէ գնդապետին հետ Բիորկէօյէն մեկնած էր, այս իրիկուն Բիորկէօ վերադարձաւ։

—Ռուսիոյ կառավարական շրջանակներուն վրայ լաւ տպաւորութիւն մը գործած է Ռուսիոյ կայսեր եւ Գերմանիոյ կայսեր տեսակցութիւնը։

—Բիօրքէէն յուլիս 23 թուակիր հեռագիր մը կ'ըսէ. — «Գերմանիոյ կայս. Հոհենձոլերն զբօսանաւը կէս գիշերէն երկու ժամ առաջ խարիսխ նետեց այն տեղին մօտ, ուր կը կենայ ռուսական Բոլեառնայա Զուէզտա զբօսանաւը։»

—Վիլհէլմ կայսրը, Շլէզվիկ-Հոլշթայնի Ալպէրթ իշխանին հետ, իսկոյն Բոլեառնայա Զուէզտա զբօսանաւը գնաց, ուր ընդունուեցաւ Նիքոլա կայսեր եւ Միխայիլ Ալեքսանդրովիչ մեծ դուքսին կողմէ։ Խիստ սիրալիր ողջոյններու փոխանակութենէ ետքը, Նոյն Վեհափառութիւնները ողջ անցուցին ռուսական պահակազօրքերը. յետոյ սրահը քաշուելով, հոն տեսակցեցան։

—Կէս գիշերէն մէկ ժամ առաջ Նիքոլա կայսրը, Միխայիլ մեծ դուքսին հետ Հոհենձոլերն զբօսանաւը երթալով այցելութիւն տուաւ Վիլհէլմ կայսեր. յետոյ Ցարը, մէկուկէս ժամ ետքը, իր զբօսանաւը դարձաւ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Պետերբուրկէն առնուած պաշտօնական հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Նիքոլա կայսրը ու հետեւորդները գերմանական զբօսանաւին մէջ ճաշեր են երէկ իրիկուն։ Այսօր ալ Վիլհէլմ Բ. ռուսական զբօսանաւին մէջ նախաճաշ ըրեր է. նաեւ նոյն մէջ կէսօրին ալ ճաշի հրաւիրուեր են։

ՓԱՐԻԶ.—Նախարարապետը ու արտաքին գործոց նախարար Պ. Ռուվիէ նախագահ Պ. Լուպէի պիտի ընկերանայ Սպանիա կատարելիք այցելութեանը, որ հոկտ. 25ին տեղի պիտի ունենայ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Նախարարապետ Պ. Պալֆուր յայտարարեց Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ թէ յուլիս 21ի քուէն չի հարկադրեր դահլիճը հրաժարական տալու։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 11 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Միաց.	Օ.Ո.	97	10
Ամենէն բարձր գին	»	97	18
Ամենէն վար գին	»	97	09
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց	ֆր.	131	50
Ամենէն բարձր գին	»	131	75
Ամենէն վար գին	»	131	50

ԲԱՑՈՒՄ 12 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացն	Բ.Կ.	97	14
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	131	62
Շիրքէթի Խայրիէ		30	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		17	15
Օսմ. Պանքա		—	—
Ցունական Պանքա		428	—
Տէրքօս		245	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	07
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		7	60
» ժուիսանս		2	70
» պարտաթուղթ		484	—
Բարափ Կ. Պոլսոյ		514	—
Թրանուայ		78	—

Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիպսիէն Ա.		310	—
« » « Բ		269	—
Լավրիոմ		40	—
Անատոլըի երկթ. բաժնեթուղթ		15	12
» » պարտաթղթ.		526	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղր.	—	—
» » » չէք	»	109	25
Բարիզ » »	ֆր.	22	93¾
» » » չէք	»	—	—
Պէրլին անտոկօս չէք	մարք	18	69
Վիէննա չէք	ֆիոր.	21	94

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղր.	87	12
Անգլիական ոսկի	»	109	32
Բօլ Էմբէրիալ	»	90	10
Քրիմից	»	51	10
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	37
Մէթալիք	«	—	—
Ռուսի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	64

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 24 Յուլիս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		99	37
Միաց. Օս. պարտաթ. բաց.	ղր.	90	17
» գոց.	»	90	32
Օսմ. Կայս. Պանքա	ֆր.	597	—
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	132	50
Օսմ. մաքսատուն	»	475	—
Օսմ. Ռէժի	»	397	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %	»	517	—
Քրէտի Լիոնէ դուբօնը կտ.	»	1111	—
Իտալական Ռանթ	»	104	90
Սպանիական արտաքին	»	91	22
Աւստրիական	»	101	20
Թրանսվալ	»	78	—
Ռուսական 4 % 1901	»	87	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	145
Դրամազեղչ	»	—	—

ՎԻԷՆՆԱ, 24 Յուլիս

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	ֆր.	240	20
Ռումէլիի երկաթուղի	»	141	75
Օսմ. Ռէժի	»	—	—

ՊԷՐԼԻՆ, 24 Յուլիս

Միացեալ պարտաթուղթ	ֆր.	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	135	10
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	104	70
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	350

ՊՐԻՒՍԷԼ, 24 Յուլիս

Օսմ. միացեալ պարտք		89	50
Ռումէլիի երկաթուղի		132	50

ԼՈՆՏՈՆ, 24 Յուլիս

Անգլիական Քոնսոլիտէ		90	06
Միացեալ Օսմ. պարտք բաց.		88	50
» գոց.		88	63
Օսմանեան Պանքա		13	75
Ռուսական 1888–1889		86	50
Հելլենական 5 %		51	75
» Մոնոբօլ		52	—
Պուլկարական 1892		100	—
Էժիբսիէն Իւնիֆիէ		105	37
Ճափոնական %		87	75
Թրանսվալ		3	06
Չէրթըրտ		1	78
Փոխանակագիր		25	28¾

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.—Վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ թէ 1881 դեկտ. 8|20 կայս. հրամանագրին Ե. յօդուածին 5րդ համարին համաձայն, այն ամէն կտրօնները որոնք չեն գանձուած իրենց պայմանաժամին աւարտումէն վեց տարի յետոյ, ընչացած պիտի համարուին։ Հետեւաբար, պայմանաժամը 1899 սեպտ. 1|13ին աւարտող թիւ 32 կտրօնները եթէ չգանձուին մինչեւ յառաջիկայ 31|13 սեպտ. 1905, Օսմ. Հանրային Պարտքի Վարչութեան պիտի մնան։

* *

Վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ 4% Բրիօրիթէ փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն թէ 1890 15/27ի կայս. հրամանագրին Ժ.Դ. յօդուածին համաձայն, այն ամէն կտրօնները որոնք իրենց պայմանաժամին լրումէն յետոյ չեն գանձուած մինչեւ վեց տարի, ընչացած պիտի համարուին։ Հետեւաբար յիշեալ պարտաթուղթերուն թիւ 18 կտրօնները, որոնց պայմանաժամը կ'աւարտի 1899 սեպտ. 1|13ին, եթէ չգանձուին մինչեւ 31|13 սեպտ. 1905, Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան պիտի մնան։

Կ. Պոլիս 19|1 յունիս 1905 7—1

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Լ. ԹԷՐԶԵԱՆ

Բարիզի բժշկական վարժարանէն վկայեալ վիրաբոյժ-ատամնաբոյժ, նախկին պետ Բարիզի բժշկական վարժարանին Քլինիքին՝ պատիւ ունի ծանուցանելու իր յաճախորդներուն թէ հաստատուած է Բերա, Մեծ-Փողոց, Քօրլիոն վաճառատան վերի յարկը, թիւ 9, ուր հիւանդներ կ'ընդունի ժամը 9էն մինչեւ 6 կէսօրէն յետոյ, բացի կիրակի օրերէն։

28–50

ԻԼԱՆ

Շիրքէթի Խայրիէն լիւզումը կէօրիւլէն օն միլյօն էլլի պին ատէտ քարթան (մուգավա) պիւէթին պիլ միւնագասա միւպայաա օլունաճաղը ձիհէթլէ իթթաւնտա թալիպ օլանլարըն չարշանպա վէ ճումա իրթէսի կիւնլէրի սաաթ 6տան 10ա գատար Շիրքէթի մէրքէզիյէ մէճլիսի իտարէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

5–6

ՄԻՒՏԻՐԻՅԷԹ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
11,000,000 օսմ. ոսկի կամ
250,000,000 ֆրանք դրամագլխով

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շիտակ ճամբան Թ. 347

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՆԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիոն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթեմունի, Գավալա, Տէտէ Աղաճ, Էսկիշեհիր, Երուսաղէմ, Դամասկոս, Գոնիա, Լաթաքիա, Լիմասոլ, Գահիրէ, Մէրսին, Միթիլլի, Մանասըր, Նիգոսիա, Ուշաք, Փորթ-Սայիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս եւ Սկիւպ։

Որոշեալ պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուի (գոնթ-գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (պոլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ։ Թուրքիոյ եւ օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ եւ հեռագրական օրդիններ կուտայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրօններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, ստակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի, պահպանման փոքր վարձքի մը փոխարէն, ամէն տեսակ արժեթուղթեր՝ օսմանեան կամ օտար, անուանական կամ կրողին։ Արժեթուղթերը կը պահուին Ղալաթիոյ արկղատուներու մէջ՝ ծառայութեան մասնաւորապէս յատկացուած նկուղներու մէջ (զէթօնով եւ մեքենական ամրացումով), որոնք կատարեալ ապահովութիւն կ'ընծայեն։ Ընդունագիր մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են վիճակահանութեանց մէջ ելած թիւերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան պաշտօնապէս կը գանձէ, առանց միջնորդչէքի, աւանդ դրուած արժեթուղթերուն կտրօնները, Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի։ Արտասահմանի մէջ գանձելի կտրօններուն համար չափաւոր միջնորդչէք մը կ'առնուի եւ օրուան փոխանակագին համաձայն։ Անոր տիրոջ հաշւոյն կ'անցուի պայմանաժամը կամ գանձումը օրուան փոխանակագինով։

Ժամանակին գանձուելու համար՝ աւանդ դրուած արժեթուղթերուն կտրօնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կտրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ արժեթուղթեր կ'ընդունի նաեւ իր արտասահմանի գործակալութեանց մէջ՝ Լոնտոն եւ Փարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, եւայլն, ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ՝ Աթէնք, Պերլին, Պրիւքսէլ, Հաագ, Վիէննա, եւայլն։ Ցանկացողներու արդիւնքը աւանդատուին տրամադրութեան տակ դրուած է, կամ իր հաշւոյն անցուած, Կ. Պոլսոյ մէջ։ Այն յաճախորդները, որոնց արժեթուղթերը իրենց դրուած են այդ գործակալութեանց մասնաճիւղերուն եւ թղթակիցներուն մօտ, կրնան իրենց խնդրանքին վրայ, գանձուած արդիւնքն առնել կամ իրենց հաշւոյն գրել տալ։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ առաքնական հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ. գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով։ Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, զանազան արժեթուղթեր, ինչպէս Րումէլիի երկաթուղիի, Եգիպտական Քրէտի Ֆոնսիէի, Օսմանեան Ազգ. Պանքային պարտաթուղթերը, Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլն բաժնեթուղթերը։ Անմիջական կերպով յանձնելի են այս արժեթուղթերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը ստանձնէ արժեթուղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ, փոխանցում, կտրօններու նորոգում, եւլն., մասնաւոր սակագին մը համաձայն։ Օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ հաշուընթացով եւ շատ չափաւոր պայմաններով։ Իրենց պայմանաժամէն առաջ կը զեղչէ կարգ մը օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու կտրօններ։ Իր Սնտուկներուն մէջ գանձուած արժեթուղթերուն կտրօնները կը վճարէ, առանց միջնորդչէքի։

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հաստատած է՝ ելմտական Սնտուկին արժեթուղթերուն վրայ տեղեկութիւններ տալու, ըլլան անոնք Սնտուկներուն մէջ ընդունուած կամ ոչ։ Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարելէ առաջ եկած կորուստը, վիճակահանութեան միջոցաւ, տարիքն վճարման գինով։ Ապահովութեան սակը, որ փոփոխական է, կը հաղորդուի ուզողին։ 7 50

ՇԱՄԲԱՆԵԻ ԳԻՆԻ

ՊՈՒՇԷ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.
[illegible]
Իտալիոյ, Սպանիոյ եւ Բորթուկալի արքունիքներուն

1821ին հիմնուած տուն՝
Մառէօյլ-Սիւր-Էյի (Մառն) մէջ

Սոյն Շամբանի գինին պատրաստուած է Շամբանի գաւառին մէջ եւ զուտ խաղողէ. Կուտայ [illegible] առողջ ըմպելիներէն։ Այդ ալ գինիներուն արտադրութիւնները ընտիր են իրենց տեսակին մէջ. Ամբողջ Թուրքիոյ համար գործակալ կարգուած է Իթալօ Կ. Քասթա, Ղալաթիա, [illegible] խան, Թիւ 38 կրկին։ 32—50

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Պետերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, համբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու [illegible] դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,367	ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	142,585,000	»
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	314,768,000	»
1901 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	56,585,800	»

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ազարեան խան, Վոյվոտա, Ղալաթիա։
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ 1 22—50

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Կոմօ	1497	Կոտօ	1011	Մալմօ	724	Րոզարիօ	136
Ալէբօ	3607	Կոնկօ	3905	Կրանօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Կորսօ	895	Հէրօ	775	Մարդէլլօ	3709	[illegible]	1735
Արիօսթօ	2277	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	[illegible]	2557	[illegible]	1193
Պասանօ	1822	Տոմինօ	987	Հինտու	3720	Միլօ	1057	[illegible]	1203
Պորոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	3600	Մոնթէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրագօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1846
[illegible]	841	Տինամօ	504	Իտահօ	2354	Նէրօ	1033	[illegible]	3327
Պուֆֆալօ	4481	Էլպօ	2464	[illegible]	5540	Օհիօ	4100	Թոլէտօ	1470
Գէյրօ	1371	Էլտորատօ	1320	Ժունօ	1080	Օնթարիօ	4026	[illegible]	487
Գալիպսօ	1337	Էրատօ	1841	[illegible]	1053	Օրլանտօ	1585	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	[illegible]	3307	Բոլէրմօ	1687	[illegible]	1914
Դագօ	1094	[illegible]	1828	[illegible]	1700	Բոլօ	510	Վոլօ	1289
[illegible]	3729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1058	[illegible]	2229	Վոլթուրնօ	2896
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսկօ	4582	[illegible]	2272	Րինալտօ	1863	[illegible]	1350
Քլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	[illegible]	1843	Րոլլօ	1613	Զէնա	1300
Գոլորատօ	4235	Կիթանօ	1243	[illegible]	3191	Րոմէօ	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են։
Ալէքօ շոգենաւը, նաւապետ Հէգ։
Վալկօ շոգենաւը, նաւապետ Հօբնէֆոլ։

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի։
Ալեբբօ շոգենաւը, նաւապետ Րէյնոր, ամսոյս 26ին։

Դիմել առ Գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22—24, [illegible] Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—50

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ.
Դրամագլուխ 24,000,000 տրախմի
ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹԵՐՈՎ
ԵՒ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐՈՎ

Վարչական խորհուրդը կազմուած է սապէս. — Պ. Է. Տրհօ՝ պատուակալ նախագահ, Պ. Ժան Բհամազօղլու՝ նախագահ, Պ. Էթիէն Ցռանկիացիս՝ դեր-նախագահ, իսկ Պ.Պ. Ժ. Պօրասի Սորտանոբուլօ, Մածաս, Է. Էմպիրիկօս, Ա. Լամպրինուտի, Լ. Զարիֆի՝ անդամ։

Կեդրոնական տնօրէնութիւնը կը գտնուի Աթէնք, Սոֆոկլ փողոց, Թիւ 6։ Մասնաճիւղեր ունի Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Կ. Պոլիս, Իզմիր, Պիրէոս, Վոլօ, Սալոնիք, Բաթրաս, Քանիա, Քալամաթա, Կրետէ։

Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին կը կատարուին հետեւեալ գործողութիւնները. — Փոխատուութիւններ՝ հաշուընթացով եւ արժեթուղթերու եւ ապրանքներու փոխարէն, դրամագլխով, փոխանակագիրներ հրապարակել հանել, չէքեր, վարկագիրներ եւ հեռագրական հրամանով վճարումներ Յունաստանի, Թուրքիոյ, Եգիպտոսի եւ Եւրոպայի վրայ, հաշուընթացներ, արժեթուղթերու պահպանութիւն, կտրօններու եւ արժեթուղթերու գանձում, ստակարանական հրամաններու գործադրում մեր հրապարակին եւ արտասահմանի վրայ, գնում եւ վաճառում պարգեւաւոր արժեթուղթերու, ինչպէս Օսմանեան Ազգային Պանքային, Քրէտական, Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէնի, Վիլ տը Բարիի, Վիլ տը Պրիւքսէլի, Քրէտի Ֆոնսիէ տը Ֆրանսի արժեթուղթերուն, կանխիկ կամ մասնակի վճարումներով։

Աւանդ տրուած դրամի տոկոսները

Ուզուած ատեն դրամ քաշել			3%
Վեց ամսուան համար			3½
Մէկ	»	»	4 —
Երկու	»	եւ աւելիի համար	5 —

27—50 Տնօրէնութիւն

ՔԻՒՆԱՐՏ Cº Lᴰ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
Որ ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	13900	[illegible]	539
Սաքսոնիա	13900	[illegible]	4541
Լուքանիա	12950	[illegible]	3229
Քամբանիա	12950	[illegible]	2945
Ուլթոնիա	8845	[illegible]	2936
[illegible]	8128	[illegible]	2935
[illegible]	8120	[illegible]	2557
Էթրուրիա	7392	[illegible]	819
Ումպրիա	7269	[illegible]	1100

Դիմել առ ԺՈԼԻ Է. ՍԻԿԸՐ
26—50 Joly et Seagor
Մէյմէնէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, [illegible] փողոց։ 14

ՊԷԼ ՍՕՂՈՒԳԼԸՂԸՆԸՆ

ԹԷՑԱՎԻՐԻ ԳԱԹԻՍԻ

Տօքթօր ԷՎԼԱՆԳԻՌԻ Էվրօբատա [illegible] իթթիկի սօն [illegible] թեճրիպէ [illegible] մուվաֆֆագըյէթլէր [illegible] ... [illegible] 97 [illegible] 21—40

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանող տող.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
[illegible]	10500	[illegible]	350
[illegible]	10500	[illegible]	350
[illegible]	10500	[illegible]	30
Լանքասթրեան	9000	[illegible]	250
[illegible]	9000	[illegible]	350
Քոլոմպեան	8000	[illegible]	250
[illegible]	8000	[illegible]	250
[illegible]	8000	[illegible]	25
[illegible]	8000	[illegible]	200
[illegible]	3700	[illegible]	90
[illegible]	3700	[illegible]	80
[illegible]	3700	[illegible]	8
[illegible]	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքը Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրամանները տալ շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԷՅԼԱՆՏԻՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ,
13 38—50 մաքսատան դիմաց

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլ, Փորթոյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող տողենաւ։

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Րամսէզ	300	Թիպա	2500
Անուպիս	3000	Նէֆթիս	2400
[illegible]	3000	Օսմանիս	2250
[illegible]	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	20000
Օզիրիս	3.0	Կառնաք	1500
[illegible]	2500	[illegible]	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Ուիթթալ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ ԵՒ ԸՆԿ.
20 18—50 13 Ճէյմս Սդրիթ Լիվրբուլ

ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Կայսերական հրամանով արտօնեալ սիկառի թուղթի վաճառման անուանեալ Ընկերութիւնը կը ծախէ սիկառի թուղթեր ամէն մէկ տետրի վրայ նշանակուած թրքական վիճակահանութեան (Արեւելեան Երկաթուղւոյ) թիւեր. այս թիւերն ունեցողները իրաւունք ունին իւրաքանչիւր վիճակահանութեան մասնակցելու որ երկու ամիսը անգամ մը տեղի պիտի ունենայ եւ պիտի շահին հետեւեալ կերպով.

1	վիճակ	պիտի	շահի	Ա	թիւ շահը	1	անձ	դահեկան	10000	
1	»	»	»	Բ	»	1	»	»	1000	
2	»	»	»	Գ	»	2	»	»	500ական	
6	»	»	»	Դ	»	6	»	»	300	»
12	»	»	»	Ե	»	12	»	»	100	»
28	»	»	»	Զ	»	28	»	»	50	»
850	»	»	»	Է	»	850	»	»	10	»

900 թիւեր պիտի շահին իւրաքանչիւր վիճակահանութեան։

Ուշադրութիւն. սիկառի թուղթի տետրերը ունին թիւ մը եւ թուական որ վիճակահանութեան կրնալ մասնակցելու համար։

Մեր սիկառի թուղթը Վիէննա կայսերական [illegible] պատրաստուած է ամենաընտիր տեսակէ եւ առողջութեան օգտակար ըլլալը։

Ուրեմն գնեցէք մեր թուղթը որ 10 փարա է եւ իւրաքանչիւր տետրը 100 երես միեւնոյն ժամանակ պէտք է շահիք ոսկի դահեկան 10,000։

Անմիջապէս կը վճարուին ամէն վիճակահանութեան վերջ երբ շահողը սիկառի թուղթի տետրը շահող թիւով ներկայանայ Սալոնիկ՝ Սալոնիկի պանքան։ Կ. Պոլիս, Սալոնիկի պանքան։ Իզմիր. [illegible] Ընկերութեան ընդհանուր գործակալներուն եւ ուրիշ տեղեր Ընկերութեան բոլոր գործակալներուն։ 52—104

CAISSE PATERNELLE

ՔԷՍ ՓԱԹԷՐՆԷԼ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ՀԻՄՆՈՒԱԾ Ի ՓԱՐԻԶ 1841 ԻՆ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ ՖՐԱՆՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱԿԱԿՇՌԻՆ ՏԱԿ

ՍԿԻԶԲԷՆ Ի ՎԵՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ԵՂԱԾ ՎՃԱՐՈՒՄ 300 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.
ՍԿԻԶԲԷՆ Ի ՎԵՐ ԱՐՁԱՆԱԳՐԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ 700 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ	ՖՐ.	85,000,000
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏ	»	62,750,000

Ուրեմն ընթացիկ ապահովագրութեանց գումարին վրայ պահեստ համեմատութիւնը է 74%, որով ՔԷՍ ՓԱԹԷՐՆԷԼԻ ընծայած երաշխաւորութիւնը զեր ի վեր կը հանդիսանայ ուրիշ ընկերութեանց ցոյց տուած երաշխաւորութեանց։

Ընկերութեան Վարչական Խորհուրդը կազմուած է Ֆրանսայի ամենէն նշանաւոր դրամատէրներէն, ինչպէս

Մ. ՌԸՆԷ ՊՐԻՍ, Արեւմտեան Ֆրանսայի երկաթուղեաց Ընկերութեան եւ Քրէտի Լիոնէի Վարչական Խորհրդոյ անդամ.
Մ. ՄԱՐՔԻԶ ՏԸ ՖԼԷՐ, Դրանսաթլանթիք ընկերութեան Վարչական Խորհրդոյ անդամ.
Մ. ԿՈՄՍ ՏԸ ՍԷՆ ԿԻԼՀԷՄ, Նախկին դեսպան.
Մ. Օ. ՄԱԶԸՐԱ, Ընդհ. Տնօրէն Քրէտի Լիոնէի.

Թուրքիոյ Տնօրէն Գ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Սթամպուլ, Սուլթան-Համամ, Բաստ Քաթըրճօղլու

Ընկերութեան վրայ Տեղեկութիւն առնելու համար դիմել Քրէտի Լիոնէի.

ԾԱՆՕԹ. — Շահաւոր դիրք պիտի տրուի այն քննիչին որ կարեւոր արդիւնք մը իրագործած ըլլայ անձնապէս։
28 29—50

Cie RUSSE

Navigation a Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւններ

Յուլիս

- Դշ. 12|25 Իզմիր, Պիրէոս, Աղեքսանդրիա, կէսօրէն առաջ ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Փորթ-Սայիտ եւ Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող շոգենաւին հետ։
- Դշ. 12|25 Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կէրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ, Պաթում, կէսօրէն առաջ ժամը 10ին։
- Դշ. 13|26 Սեւաստոպոլ ժամը 10ին։
- Եշ. 14|27 Օտեսա ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն [illegible], Արեւ-Ազով, Օտեսա-Քէրսոն, Օտեսա-Նիքոլայեւ գիծերու շոգենաւերուն հետ։
- Եշ. 14|27 Պուրկաս, Վառնա, Օտեսա, կէսօրէն ետք ժամը 4ին։
- Ուր. 15|28 Տարտանէլ, Միթիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, Փորթ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա, կէսօրէն ետք ժամը 4ին։
- Շբ. 16|29 Օտեսա, կէսօրէն ետք ժամը 4ին։

1—50

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ԺԱՄԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Յուլիս 25ին Անգադոյի, Մարսիլիայէն։
» 31ին Սիւռաֆաի, [illegible]։

ՄԵԿՆՈՂՆԵՐ

Յուլիս 25ին Անգադոյի, Սամսոն, Տրապիզոն եւ Նովորոսիսք։

Օգոստ. 1ին Սիւռաֆաի, ուղ. Մարսիլիա։

Ա. կարգ Բաթումի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բաթումի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։
15 46—50 Ֆ. ՌԸՍՈՒԼ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1905 Ապրիլ 22 (Ն. Տ.) շաբաթ օրէն սկսեալ

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ.44 խառն Առտու	ԵՐԹ Կառախումբ Թ.46 խառն Իրիկ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ.41 խառն Առտու	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ.43 խառն Իրիկ.
ժ. վ.	ժ. վ.		ժ. վ.	ժ. վ.
11 15	7 58	մկն. Քարաքէօյ կամուրջ ժմն.	3 52	12 15
11 35	8 18	ժմն. մկն.	3 32	11 55
12 —	8 30	մկն. Հայտար Փաշա ժմն.	3 22	11 21
1 5	9 28	ժմն. մկն.	2 13	10 12
1 19	9 52	մկն. Բէնտիք ժմն.	2 —	9 52
1 41	10 17	» Թուզլա »	1 40	9 30
2 3	10 42	» Կէյպզէ »	1 18	9 9
2 27	11 4	» Տիլ Իսքէլէսի »	12 48	8 35
2 39	11 15	» Թավշանճըլ »	12 34	8 24
3 —	11 36	» Հէրէքէ »	12 23	8 12
3 21	11 55	» Եարըմճա »	11 56	7 43
3 35	12 9	» Թիւթիւն Չիֆթլիք »	11 44	7 30
3 47	12 23	» Տէրինճէ »	11 33	7 19
4 2	12 37	ժմն. Իզմիտ մկն.	11 15	7 3
4 21	—	մկն. ժմն.	—	6 38
5 1		» Գէօյիւք-Տէրպէնտ »		6 2
5 34		» Սապանճա »		5 32
6 1		» Համիտիէ »		5 14
6 48		» Կէյվէ »		4 18
7 14		» Ակ-Հիսար »		3 52
7 49		» Մեքեճէ »		3 23
8 19		» Լէֆքէ »		2 49
8 57		» Վէզիր-Խան »		2 11
9 0		ժմն. Պիլէճիք մկն.		1 30
9 55		մկն. ժմն.		1 20
1 5		» Քարաքէօյ »		12 30
1 49		» Պօզիւյիւք »		11 54
2 42		» Ին Էօնիւ »		11 17
1 9		» Չուքուր Հիսար »		10 44
1 44		ժմն. Էսկի Շէհր մկն.		10 5
իրկն.				առ.առ.

ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԳՈՆԻԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 222 խառն Առտու	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴՐՁ Կառ. Թ. 221 խառն Իրիկ.
ժ. վ.		ժ. վ.
10 25	մկն. Էսկի-Շէհիր ժմն.	1 25
11 7	» Կէօզճէ Քըզըք »	12 45
12 5	» Սապունճը Պունար »	12 3
12 59	» Ալթընթաշ »	11 7
1 41	» Չէօքիւրլէր »	10 23
2 41	» Տէօյլէր »	9 35
3 10	» Իհսանիյէ »	8 50
3 34	» Համամ »	8 23
3 44	» Կազլըկէօլ Համամ »	8 14
4 31	» Աֆիոն Գարա Հիսար »	7 43
5 11	» Կէօյիւք Չոպանլար »	6 50
6 6	» Չայ »	6 3
6 51	» Իսհագլը »	5 10
7 15	» [illegible] »	4 45
7 46	» Ակ շէհիր »	4 23
8 13	» Ազարի քէօյ »	3 43
9 —	» Զավուշճու քէօյ »	3 5
9 38	» Ըլկըն »	2 33
10 25	» [illegible]-Խանը »	1 39
11 20	» Սէրայ-Ինի »	12 57
11 52	» Մէյտան »	12 17
12 52	» Բունար-Պաշը »	11 12
1 30	ժմն. Գոնիա մկն.	10 30
իրկն.		առ.առ.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 122 խառն Առտու	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴՐՁ Կառ. Թ. 121 խառն Իրիկն.
ժ. վ.		ժ. վ.
12 —	մկն. Էսկի Շէհիր ժմն.	10 —
12 44	» Ալ Փունար »	9 18
1 24	» Ալպու Քէօյ »	8 46
2 4	» Պէյլիք Ախուր »	7 58
3 9	» Սարըքէօյ »	7 1
3 58	» Պէյլէր »	6 4
4 35	» [illegible] »	5 27
5 9	» Պէյլիք Քէօփրիւ »	5 —
6 3	» Պոլաթլը »	4 16
7 21	» Մալը Քէօյ »	2 49
8 15	» Սինճան Քէօյ »	1 47
9 —	ժմն. Էնկիւրի մկն.	1 —
իրկն.		առ.առ.

9—50

ԱԼԱՅՈՒՆՏԷՆ ՔԻՕԹԱՀԻԱ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 322 խառն Առտու	ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 324 խառն Իրիկ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 321 խառն Առտու	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 323 խառն Իրիկ.
ժ. վ.	ժ. վ.		ժ. վ.	ժ. վ.
1 5	11 15	մկն. Ալայունտ ժմն.	12 30	10 35
1 25	11 35	ժմն. Քէօթահիա մկն.	12 10	10 15

ՀԱՄԻՏԻԷ—ԱՏԱ-ՊԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 426 խառն Առտու	ԵՐԹ Կառախումբ Թ. խառն Իրիկն.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 425 խառն Իրիկն	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. խառն Առտու
ժ. վ.	ժ. վ.		ժ. վ.	ժ. վ.
6 16		մկն. Ատա-Պազար ժմն.	4 54	
6 34		ժմն. Համիտիէ մկն.	4 36	

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ